

Förord till näringslivsanalysen

En viktig förutsättning för att Västmanland ska utvecklas är att det finns en bra miljö för entreprenörskap och näringslivsutveckling. Företagande skapar arbetstillfällen och ett starkt näringsliv är avgörande för den regionala konkurrenskraften.

Region Västmanland har med stöd av Bisnode genomfört en analys av länets näringsliv. Västmanland har en lång och stark industritradition, där flera globala företag växt fram. I nationell jämförelse har länet en hög andel tillverkande företag. Stora skillnader finns inom länet. I Västerås finns en balans mellan tillverkande branscher, företagsstödande branscher och ortstjänster. I länets övriga kommuner utgör tillverkande branscher en stor till mycket stor andel av det totala näringslivet.

Analysen visar att många arbetstillfällen idag skapas i yngre, mindre företag. I storbolagen minskar antalet anställda. Tillväxten av arbetstillfällen i industrin minskar, samtidigt som de ökar i industrinära tjänstebanscher. Branscher som växer starkt i antal anställda är besöksnäring, företagstjänster, fastighet, hälso-/sjukvård samt bygg. De flesta jobben skapas i de större kommunerna, flest i Västerås. Norbergs kommun har den procentuellt starkaste tillväxten i antal anställda, följt av Köping, Västerås, Sala och Skinnskatteberg.

Nya företag i länet ökar mer än i flera av de omkringliggande länen, och når nästan upp till nivån i riket. Antalet anställda har dock ökat i lägre takt än exempelvis i Uppsala-, Örebro- och Södermanlands län.

Region Västmanland jobbar för att Västmanlands län ska vara en stark och attraktiv region med världsledande kunskaps- och kompetensmiljöer. Vår förhoppning är också att näringslivsanalysen ska inspirera och vara ett faktaunderlag och verktyg till politiker, företagare, kommunernas näringslivsansvariga och övriga aktörer i det företags- och innovationsfrämjande systemet. Analysen kommer också att vara ett underlag i arbetet med att i bred samverkan ta fram en regional utvecklingsstrategi för Västmanland.

Rapporten är framtagen av Bisnode Sverige AB och omfattar perioden 2011-2016. Författarna ansvarar för rapportens observationer och slutsatser.

Region Västmanlands län

Christer Alzén
Verksamhetschef näringsliv

Näringslivsanalys
2011-2016

NÄRINGSLIVSANALYS VÄSTMANLAND

Tillväxt och konkurrenskraft

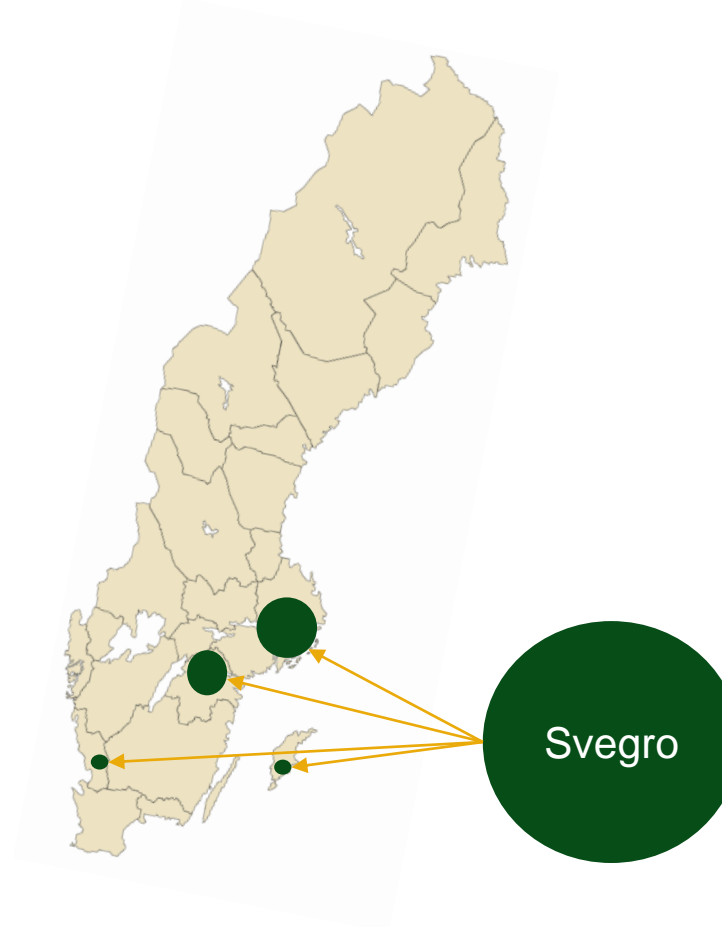
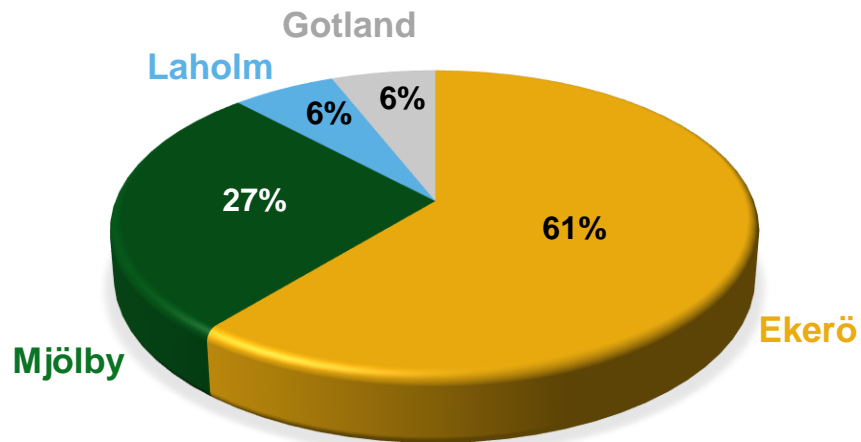
REGION VÄSTMANLANDS NÄRINGSLIV

- Hur ser ert näringsliv ut?
- Hur fort växer det?
- Bättre eller sämre än andra regioner?
- Vilka branscher växer i regionen?
- **Viktigt med gemensam syn och bra faktaunderlag** till kommunanställda, politiker, samverkansgrupper och andra beslutsfattare för att kunna agera rätt – att få företagen att blomstra i regionen!
- **Databas:** alla aktiebolag som har arbetsställe i regionen

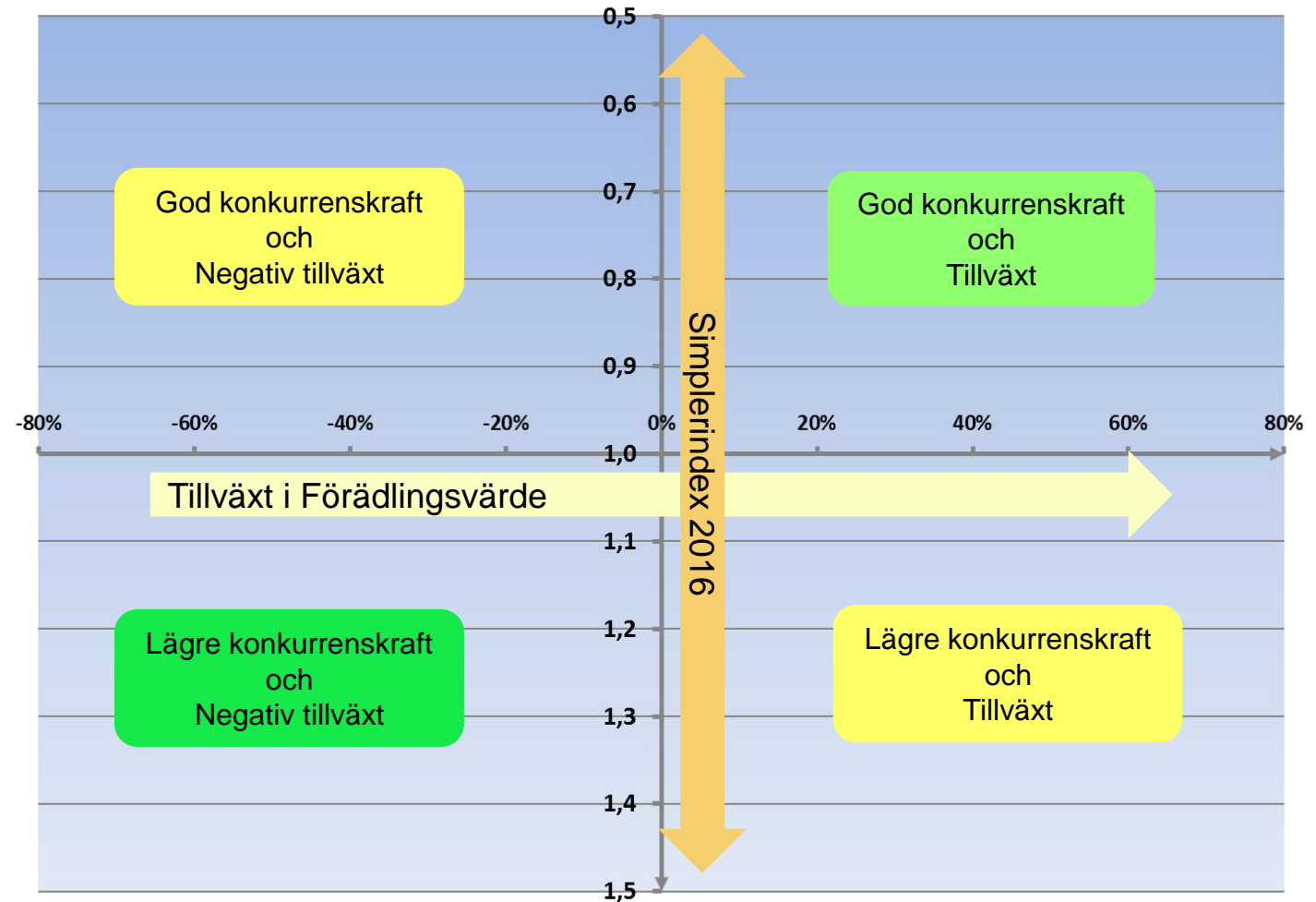
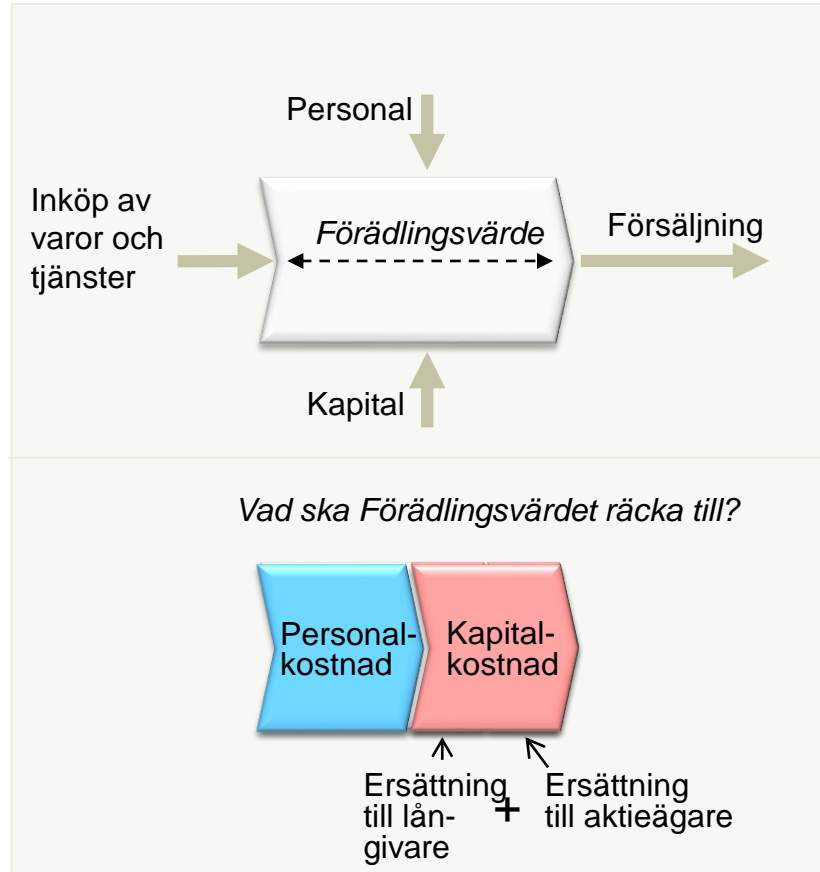

ARBETSSTÄLLEFÖRDELAD DATABAS

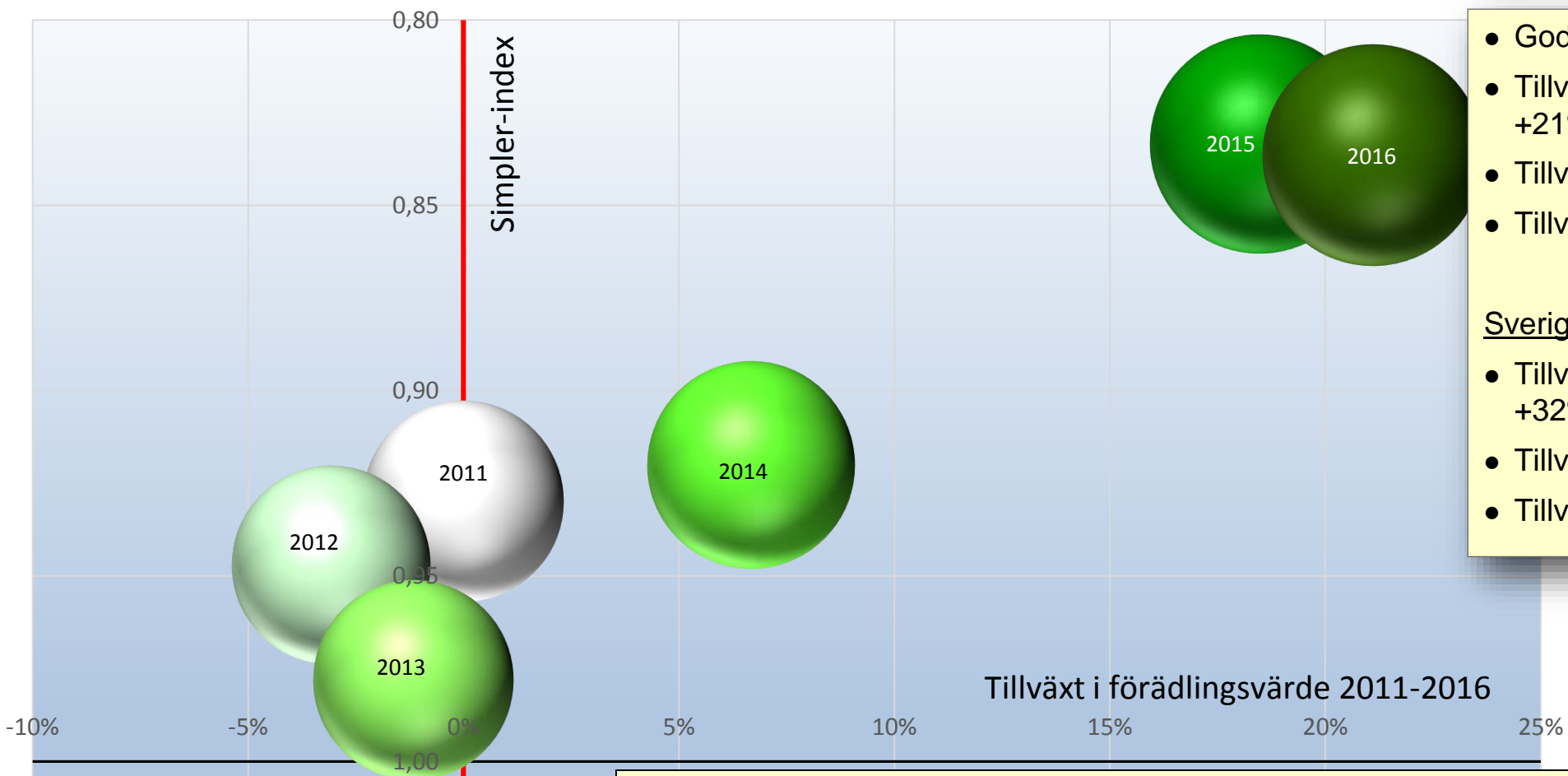
- Svegro har bara ett bokslut och har säte i Stockholm. Gör vi inget hamnar deras resultat och alla anställda i Stockholms kommun
- Bolaget har 4 arbetsställen: Ekerö (59 anställda), Laholm (6st), Mjölby (26st) och Gotland (6st)
- Vi delar upp bokslutet för Svegro i 4 delar enligt antal anställda och lägger i respektive kommun.

SIMPLERMETODEN VISAR FÖRETAGENS KONKURRENSKRAFT

Konkurrenskraft och tillväxt för Västmanland 2011-2016

- God konkurrenskraft alla år
- Tillväxt i förädlingsvärde 2011-2016: +21%
- Tillväxt anställda: +5%
- Tillväxt i företag: +33%

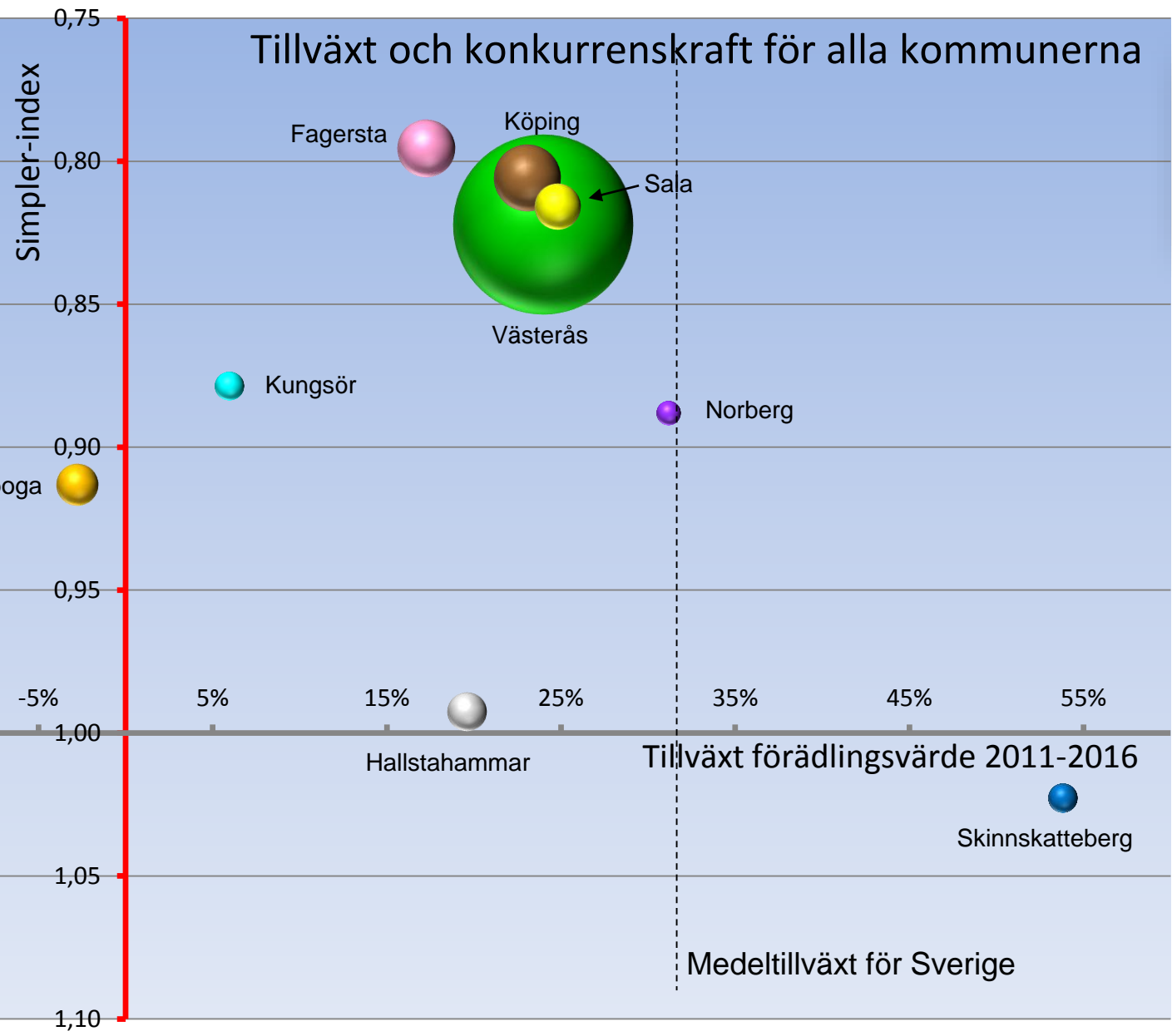
Sverige

- Tillväxt i förädlingsvärde 2011-2016: +32%
- Tillväxt anställda: +10%
- Tillväxt i företag: +34%

Västmanland	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Förädlingsvärde (FV)	45 736 952	44 335 911	45 206 144	48 792 001	54 188 306	55 393 932
Omsättning	168 176 191	166 741 891	165 180 973	166 317 597	174 984 008	177 614 234
Simpler-index	0,93	0,95	0,98	0,92	0,83	0,84
Antal anställda	64 289	65 265	65 323	65 501	66 573	67 293
Antal företag	8 202	8 765	9 184	9 630	10 256	10 912

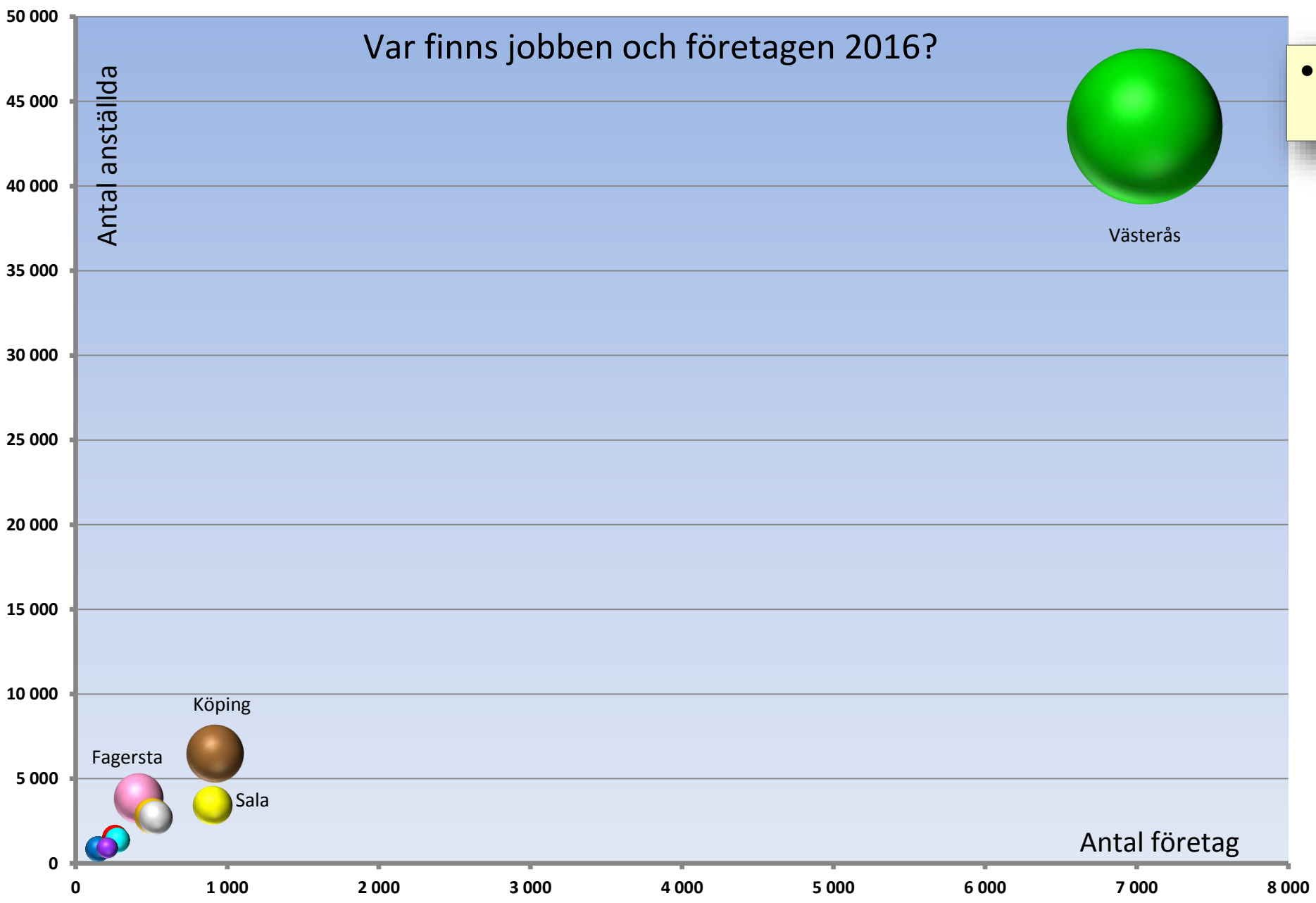
Not: utan ABB Norden Holding, ICA Fastighet och ICA Fastighet Holding

Tillväxt och konkurrenskraft för alla kommunerna

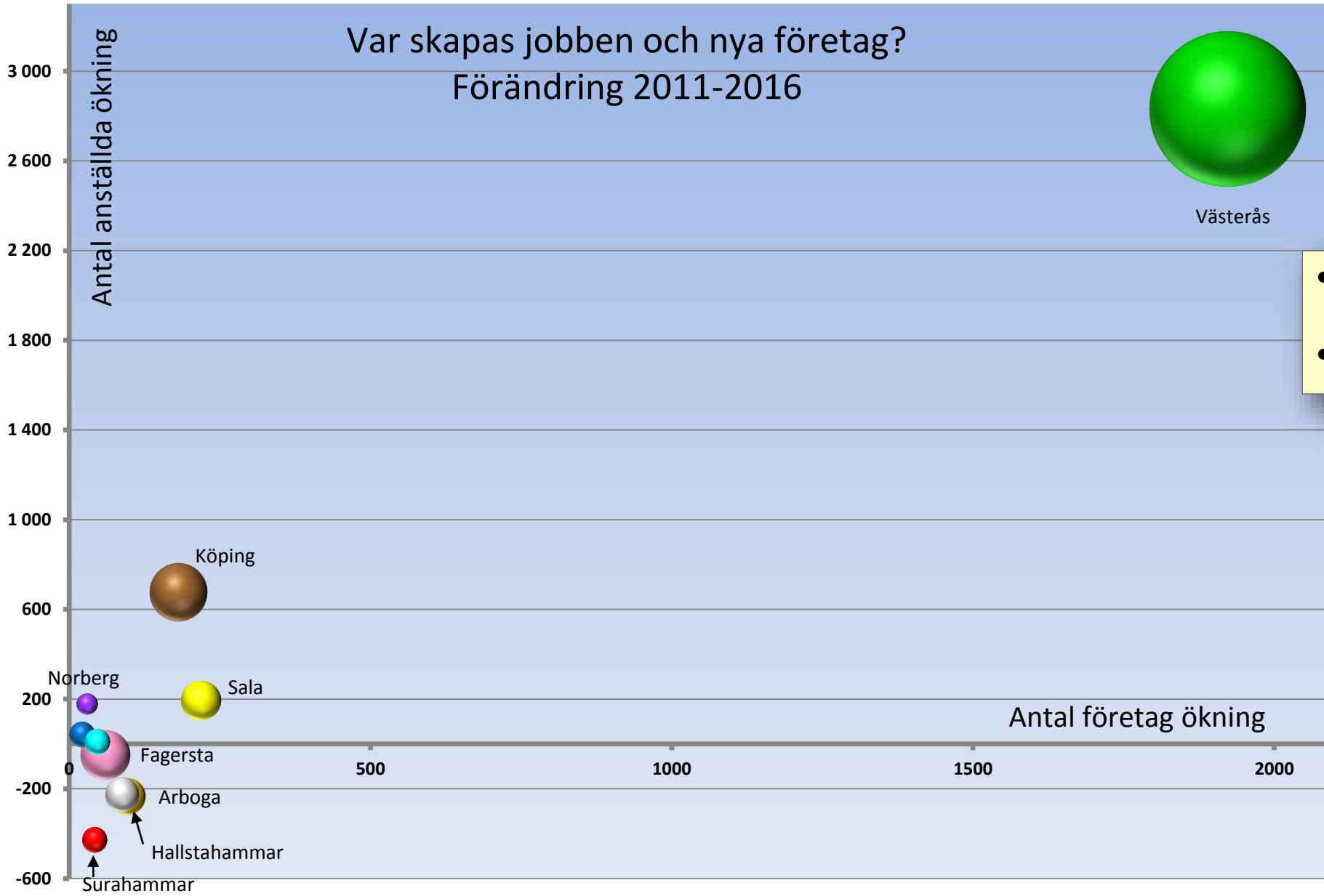
- Bra konkurrenskraft för näringslivet i de flesta kommunerna utom Surahammar och Skinnskatteberg

Var finns jobben och företagen 2016?

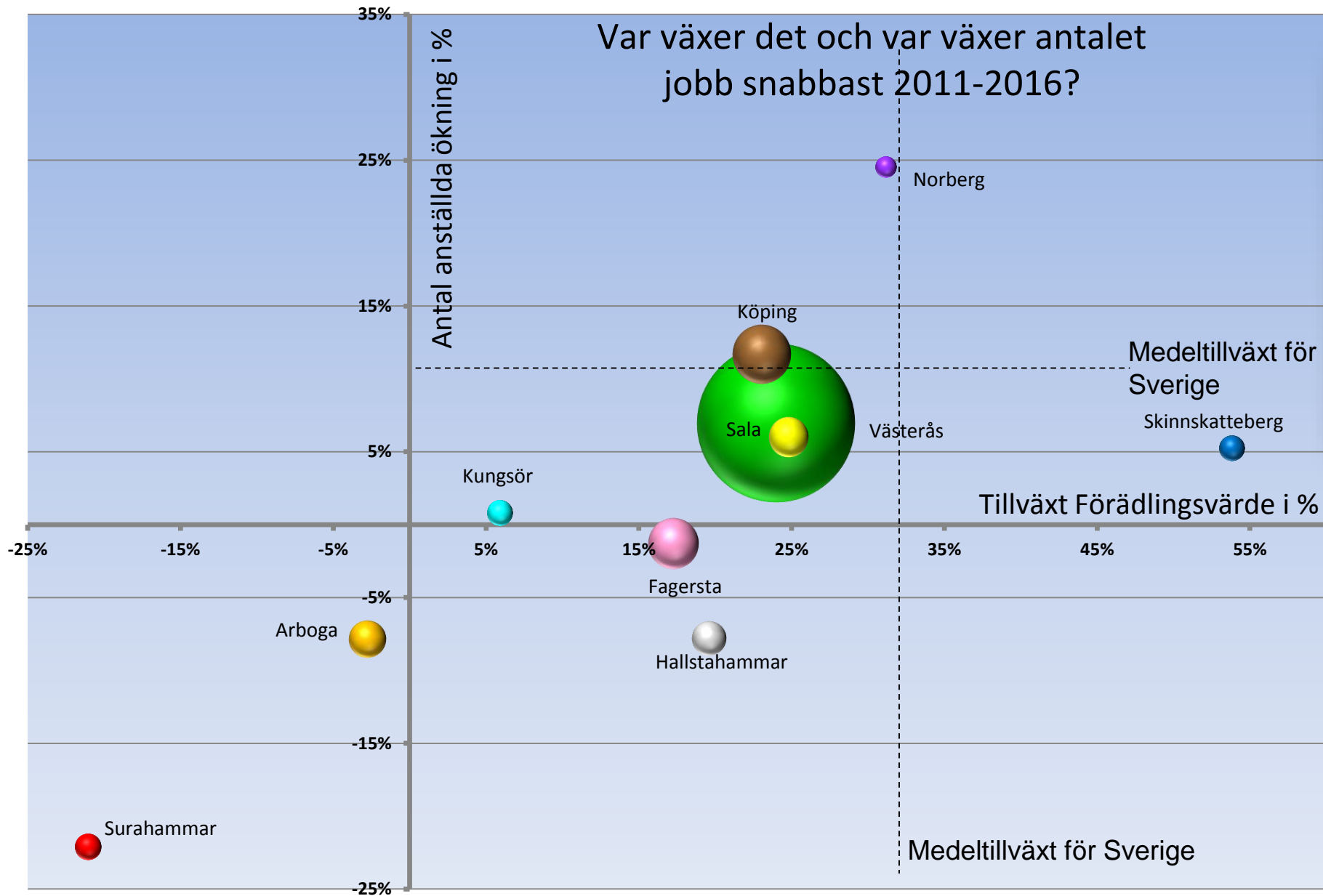
• Västerås dominerar när det gäller antal anställda och företag

Var skapas jobben och nya företag? Förändring 2011-2016

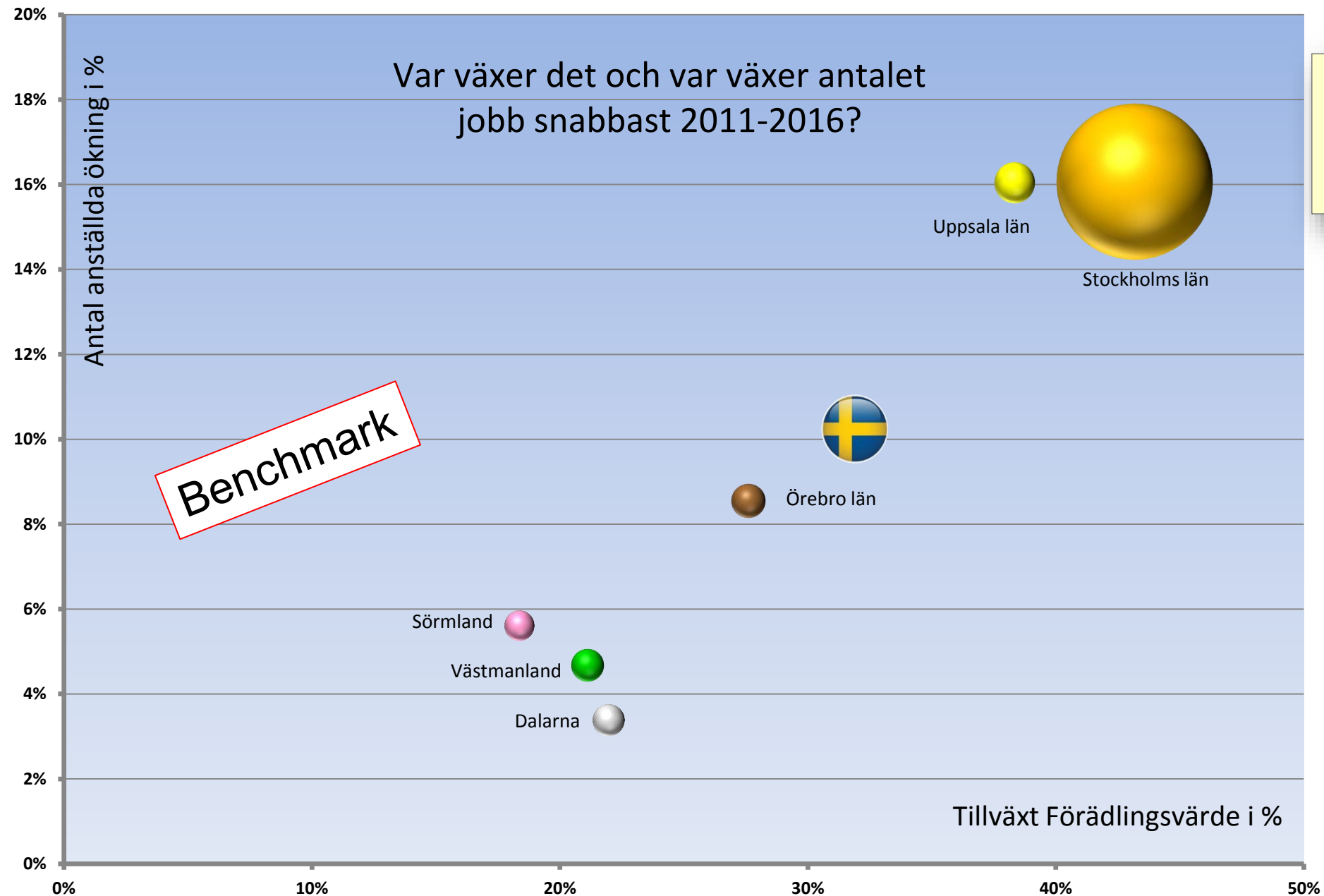
- Tillväxten i anställda sker främst i Västerås.
- Flera kommuner förlorar jobb.

Var växer det och var växer antalet jobb snabbast 2011-2016?

- Skinnskatteberg ökar mycket i förädlingsvärde liksom Norberg
- Bra tillväxt i antal anställda i Norberg och Köping.
- Surahammar och Arboga minskat i förädlingsvärde och antal anställda
- Fagersta och Hallstahammar ökar i förädlingsvärde men förlorar något i anställda

Var växer det och var växer antalet jobb snabbast 2011-2016?

- Västmanland har den näst lägsta tillväxten av anställda av de jämförda regionerna. Bara Dalarna växer mindre.

Var växer det och var växer antalet företag snabbast 2011-2016?

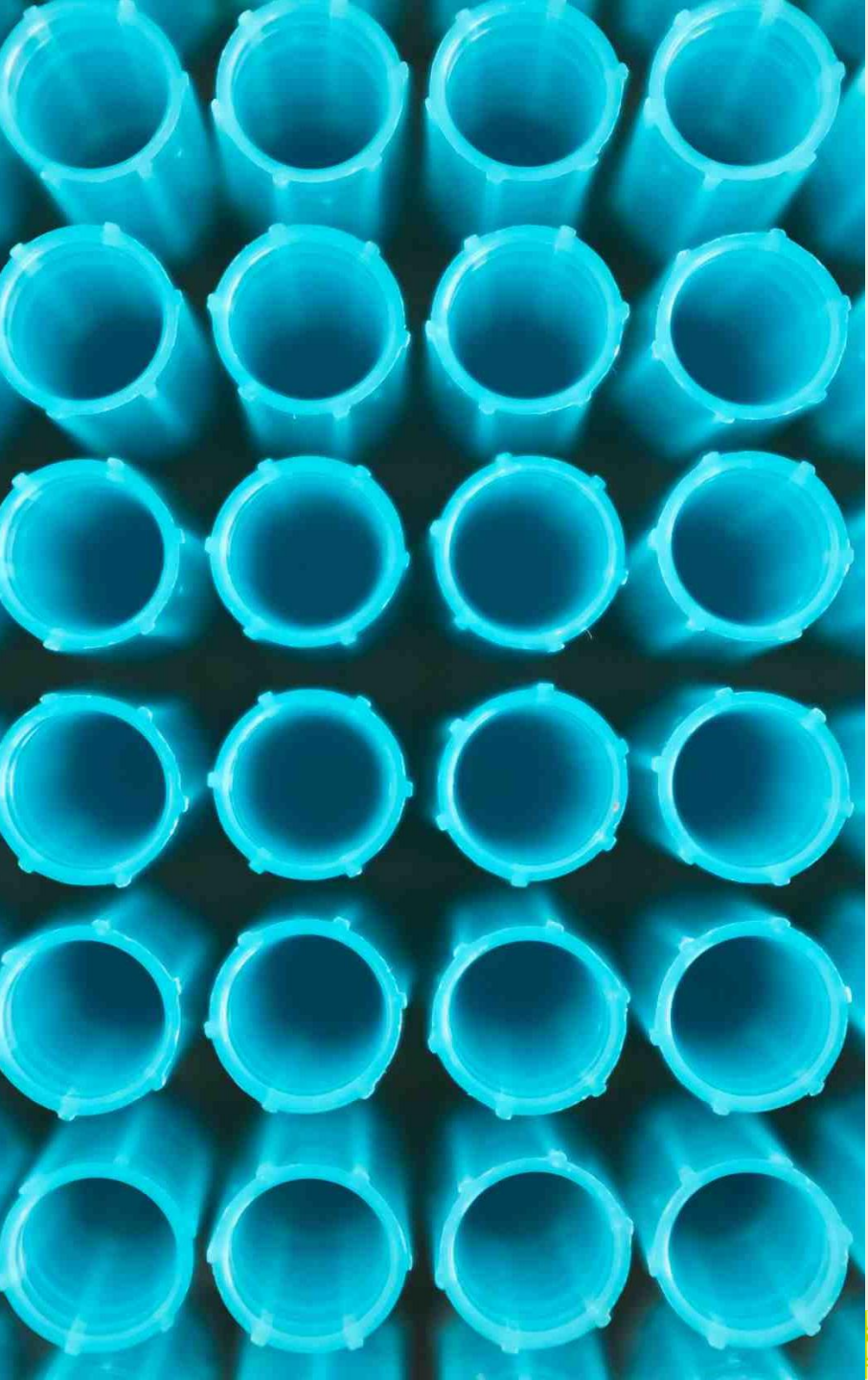
Antal företag ökning i %

Benchmark

Tillväxt Förädlingsvärde i %

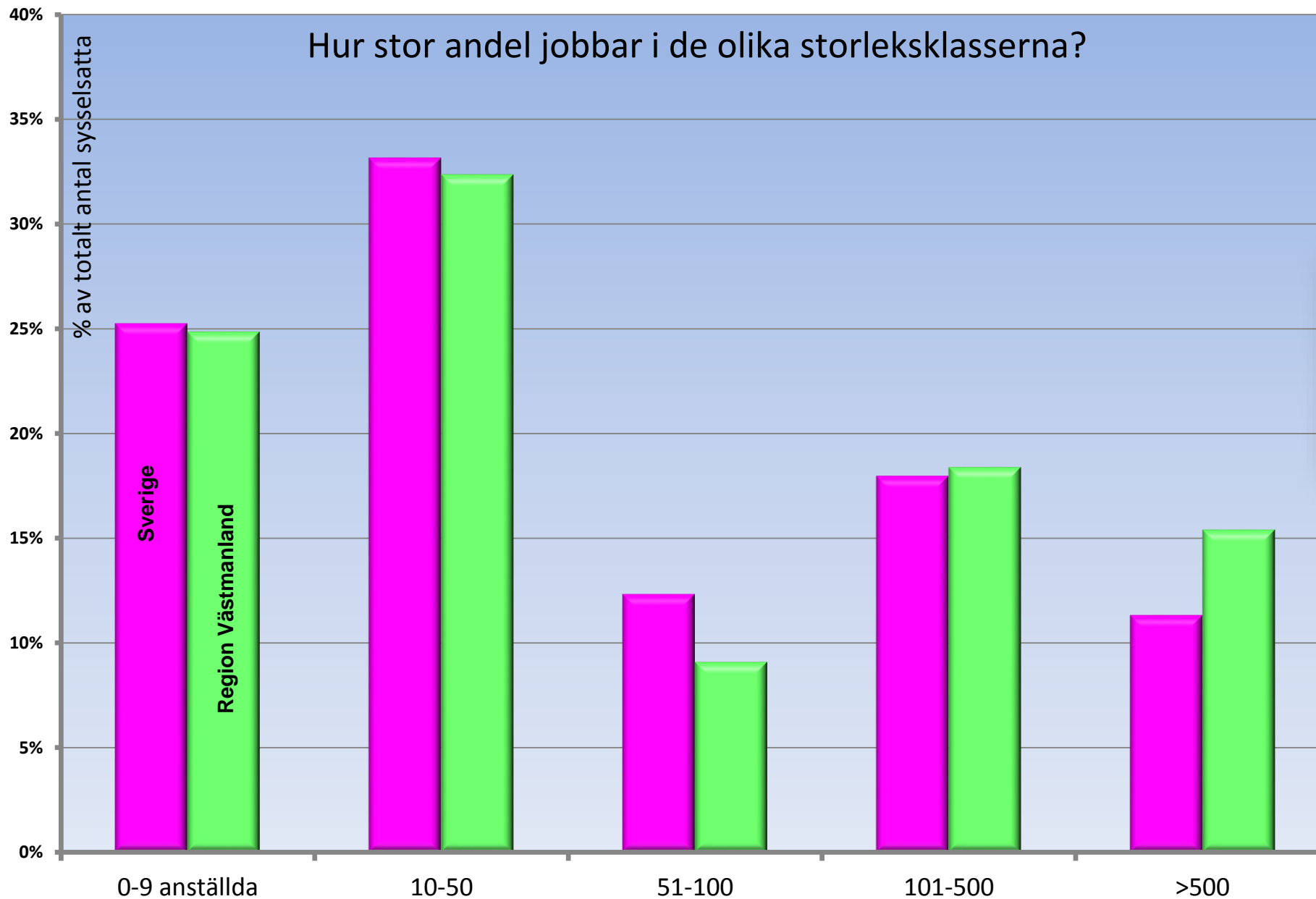

• Västmanland har en relativt bra tillväxt av företag av de jämförda regionerna.

STORLEKSKLASSER

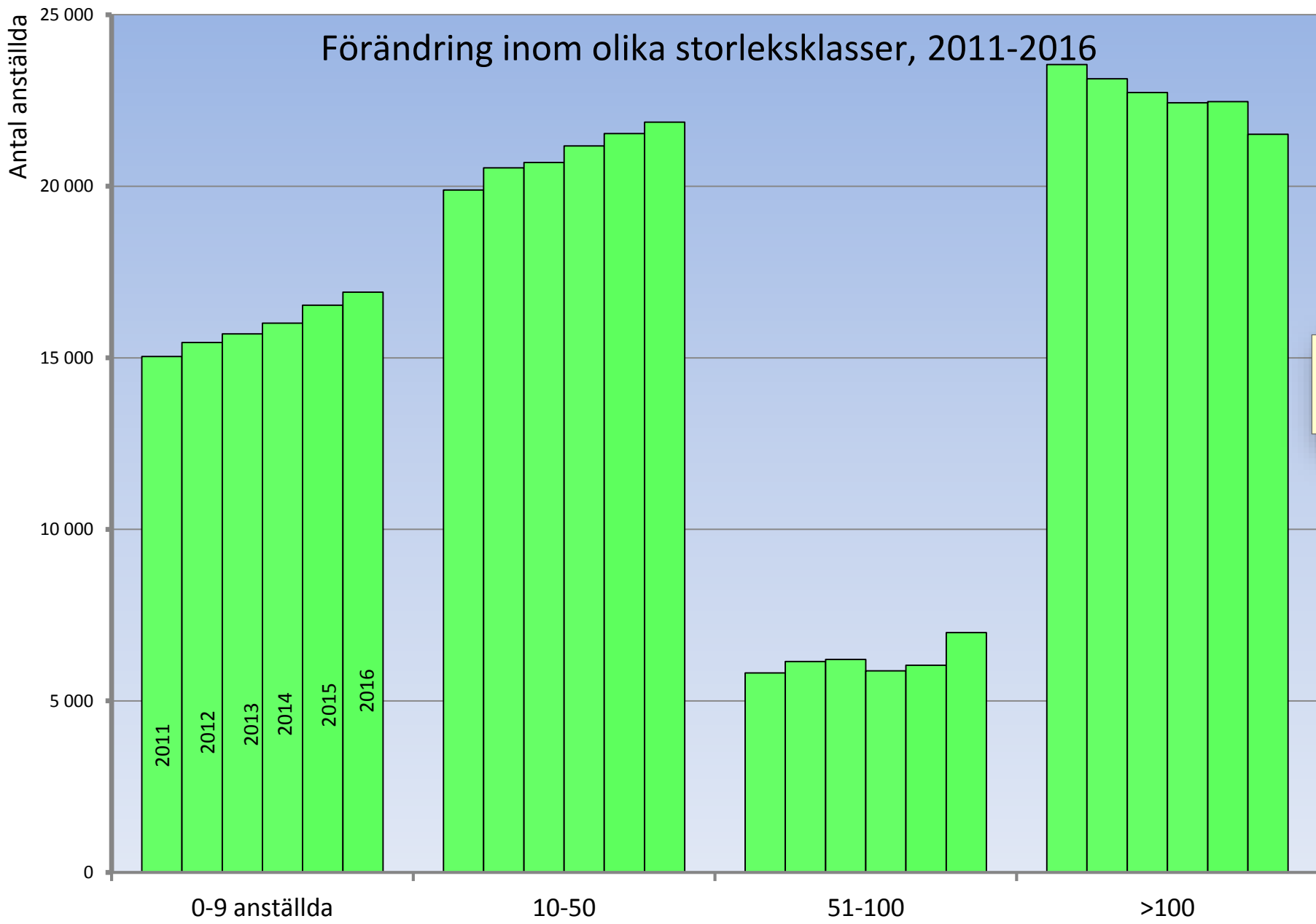
Hur stor andel jobbar i de olika storleksklasserna?

- Västmanland har en mycket stor del anställda i storleksklasserna >500 och mindre andel i 51-100 jämfört med Sverige.

Not: inkl Astrazeneca AB

Förändring inom olika storleksklasser, 2011-2016

• Tillväxten av anställda sker i alla klasser utom >100 anställda

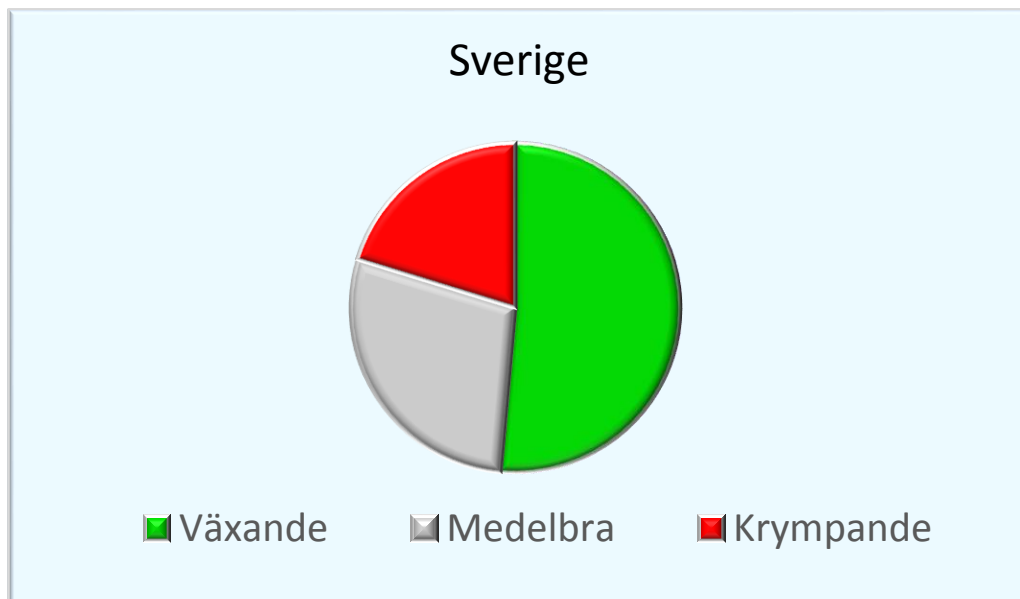
BRANSCHERNA

HUR SER FRAMTIDEN UT?

I Sverige

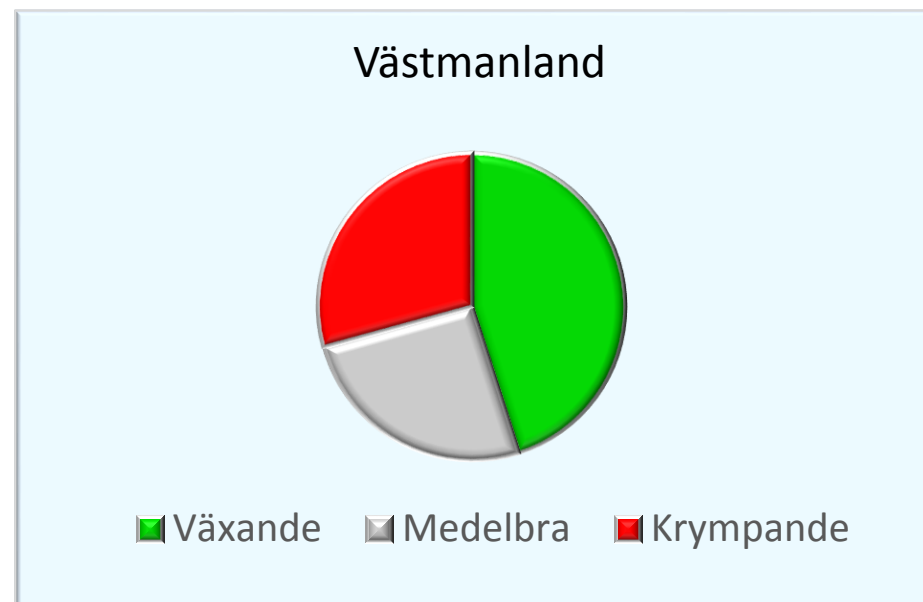
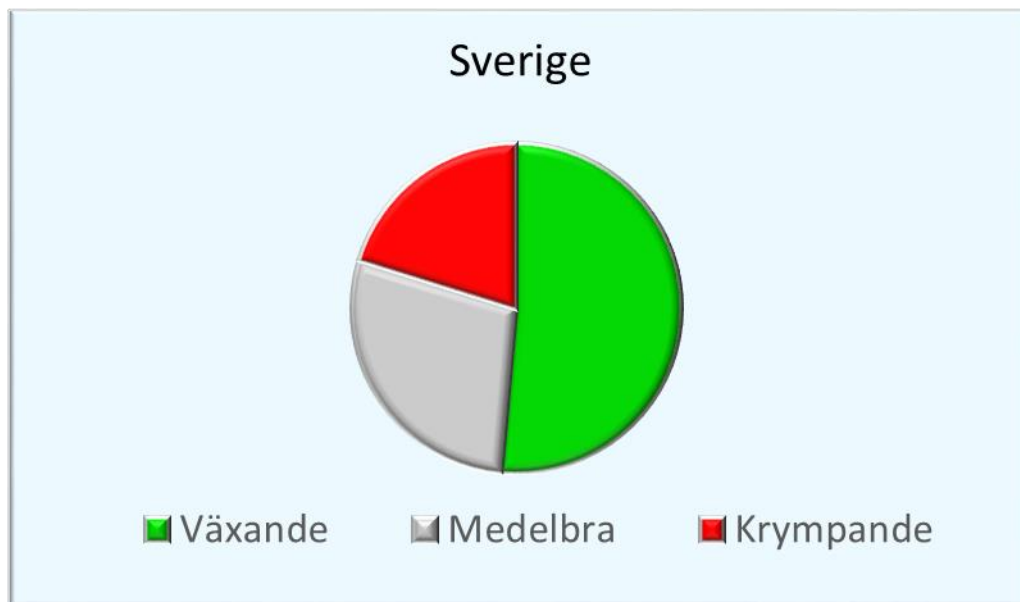
- I branscher som växer (i antal anställda) mer än medel för Sverige jobbar 52% av de anställda i Sverige
- I branscher som växer 0-10%, jobbar 28% av de anställda
- I branscher som krymper i antal anställda jobbar 20%

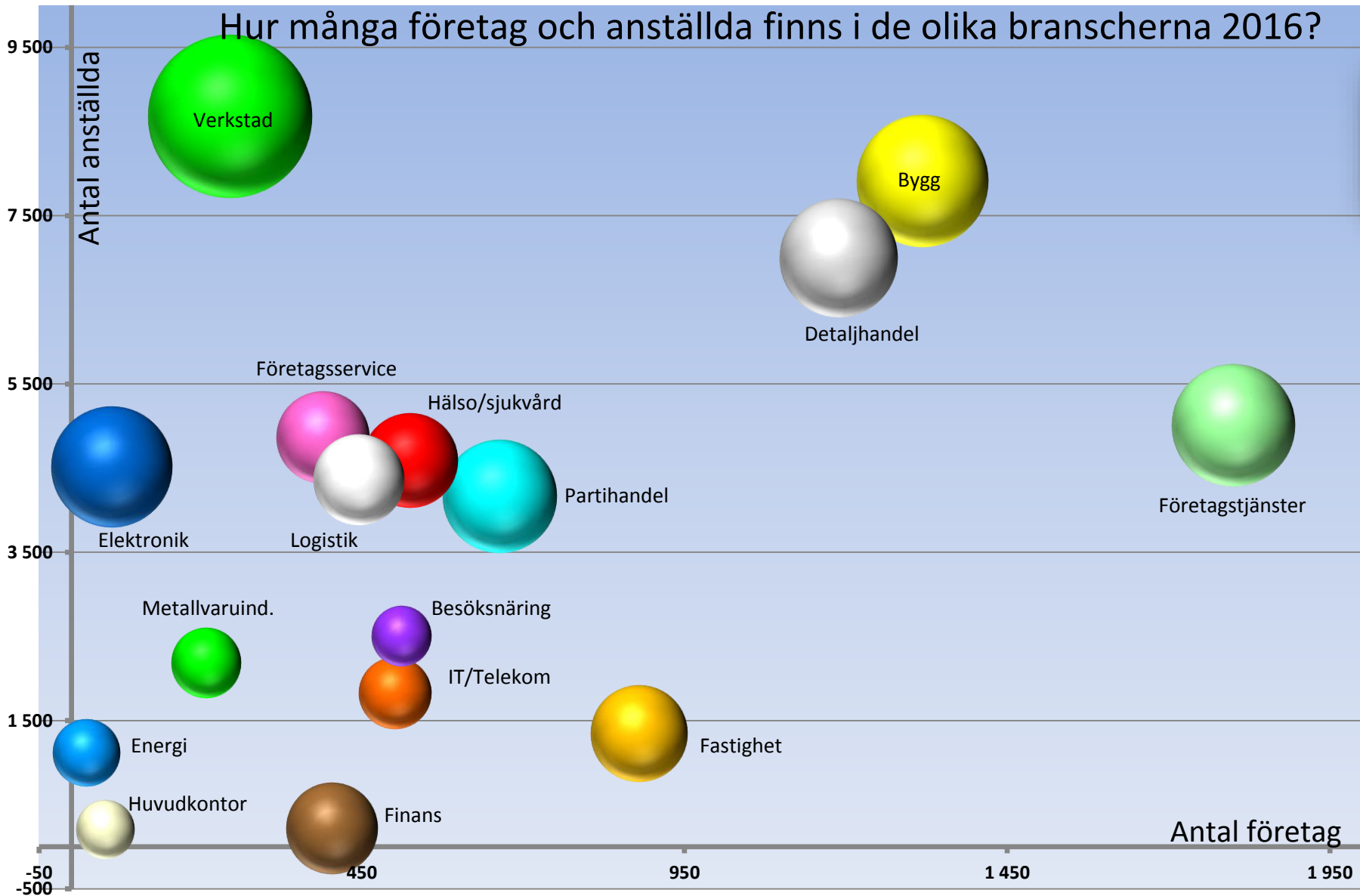
Branscher	Anst. 2016	Tillväxt
Ej angiven bransch	728	94%
Huvudkontor	17 467	43%
Hälsa- & Sjukvård	182 654	32%
Offentlig förvaltning	301	32%
Besöksnäring	148 040	28%
Utbildning	56 088	25%
Företagsjänster	215 557	22%
Fastigheter	56 571	20%
Vatten, Avfall & Återvinning	16 851	19%
Företagsservice	209 121	18%
Byggnadsindustri	309 460	17%
IT & Telekom	139 315	14%
Finans & Försäkring	20 712	11%
Detaljhandel	286 596	10%
Energi	22 929	6%
Partihandel	200 434	3%
Logistik & Transport	202 636	2%
Life Science	15 782	1%
Areell näring	27 801	1%
Utvinningsindustri	8 224	-1%
Kemisk industri	18 296	-3%
Metallvaruindustri	52 187	-3%
Verkstadsindustri	165 269	-3%
Livsmedelsindustri	44 163	-3%
Övrig tillverkningsindustri	8 672	-4%
Media	62 591	-5%
Trävaruindustri	31 538	-7%
Intresseorganisationer	2 223	-9%
Gummi- & Plastindustri	18 017	-9%
Elektronikindustri	43 004	-11%
FoU	30 820	-11%
Stål- & Metallindustri	25 266	-13%
Pappers- & Massaindustri	24 292	-14%
Textilindustri	5 640	-16%

FINNS JOBBEN INOM SVERIGES VÄXANDE ELLER KRYMPANDE BRANSCHER?

- Västmanland har stor andel inom krympande branscher beroende på att t.ex Verkstadsindustrin och Elektronikindustrin är stora i länet. Dessa branscher är generellt krympande branscher i antal anställda i Sverige

Hur många företag och anställda finns i de olika branscherna 2016?

- Största branscher i antal anställda är Verkstad följt av Bygg och Detaljhandel

Not: Alla branscher med ett samlat förädlingsvärde > 1000 msek

BRANSCHBALANS

Bransch	Typ av bransch
Bioteknik och läkemedel Byggnadsindustri Lantbruk, skogsbruk, fiske Livsmedel Pappers/Massaindustri Parti- och agenturhandel Stål/Metallindustri Textilindustri Tillverkning elektronik Trä/Möbelindustri Verkstad & Fordon Övrig Tillverkning och Utvinning	Tillverkande
Creative/Copyright Industries Finans och försäkring Företagstjänster Huvudkontor och Holding IT/Telekom utom tillverkning elektronik Logistik Okänd	Företagsstöd
Besöksnäring, Event & Sport Detaljhandel Energi Fastigheter Föreningar, intressebevakning, bibliotek Hälsa & sjukvård Offentlig förvaltning Omsorgsverksamhet Utbildning Vatten, avfall, återvinning Individeriktade privata tjänster	Ortstjänster

Branscher som är basen för näringslivet

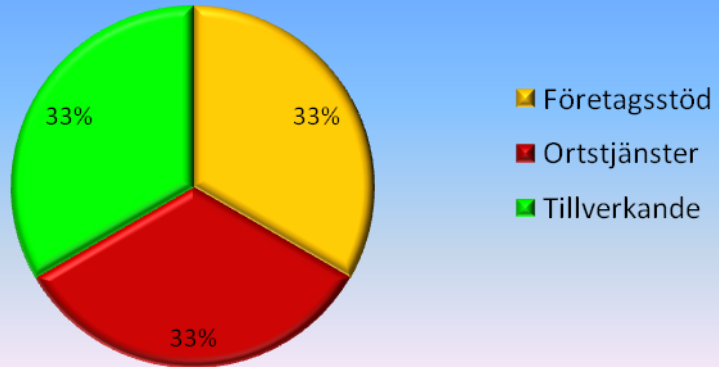
Branscher som bland annat stödjer den tillverkande sektorn*

Branscher som mest är beroende på hur många som bor i region en

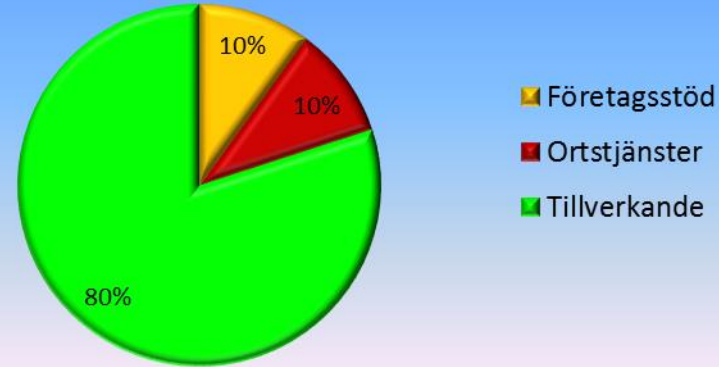
*Det finns ett samband mellan tjänster (gul sektor) och tillverkning (grön sektor) som ger utrymme för en region s tjänstenäring att "växa med industrin". Det finns dock tjänsteverksamheter som inte riktar sig till tillverkande sektor och/eller har verksamhet utanför region gräns. Här är syftet att spegla balansen mellan olika näringar för att finna utrymme för tillväxt.

OLIKA BRANSCHBALANS, FÖRDELNING AV SYSSELSÄTTNINGEN

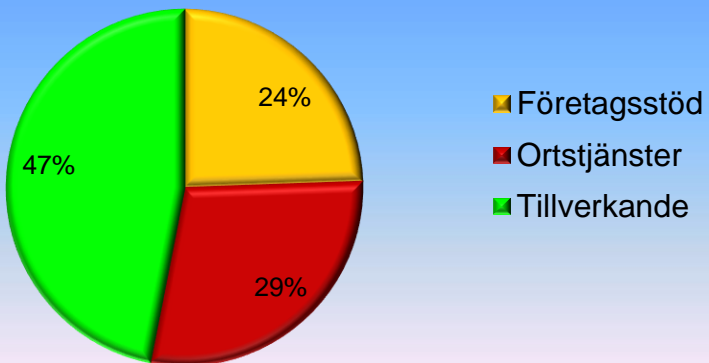
Modern (storstads) kommun

Traditionell (landsbygds) kommun

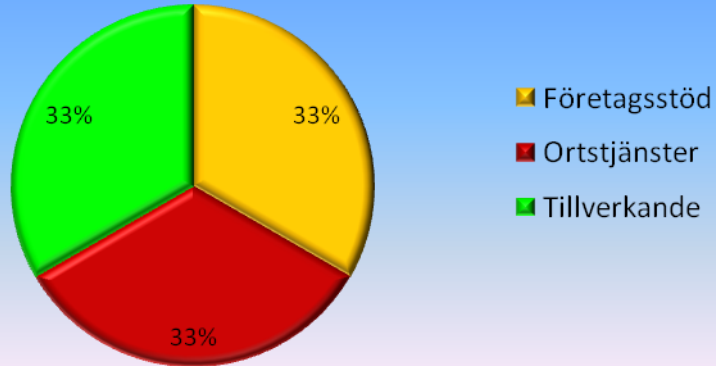
Västmanland

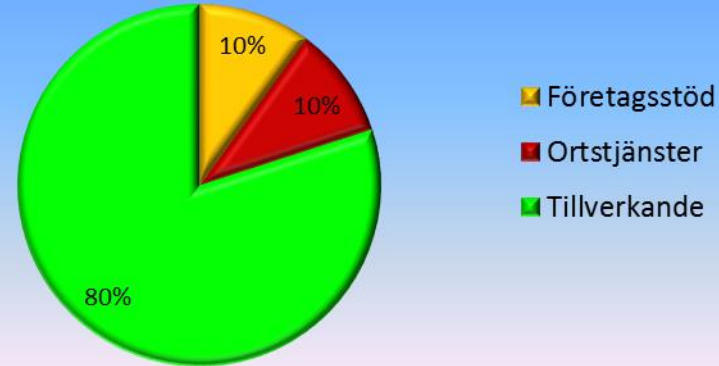
- Västmanland har en branschbalans med en något svag Företagsstödande sektor och Ortstjänster som ytterligare kan utvecklas

OLIKA BRANSCHBALANS, FÖRDELNING AV SYSSELSÄTTNINGEN

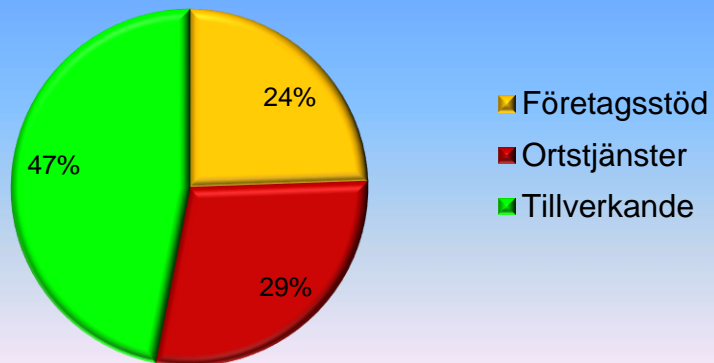
Modern (storstads) kommun

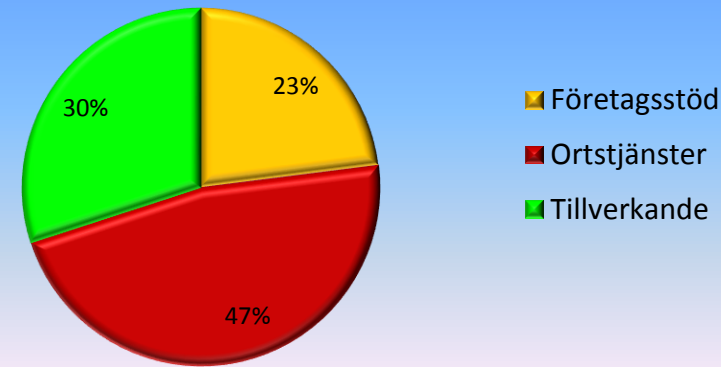
Traditionell (landsbygds) kommun

Västmanland

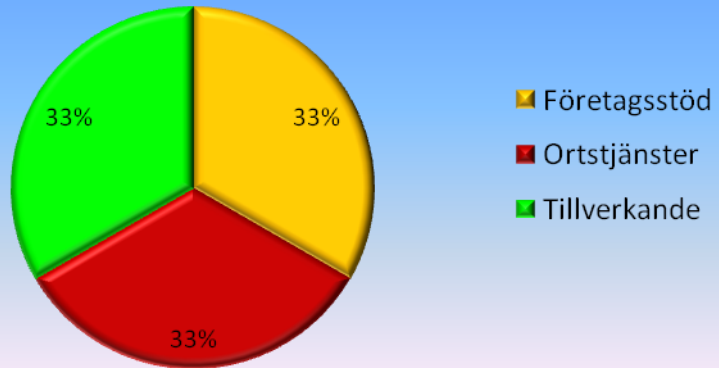
0-3 år gamla företag i regionen

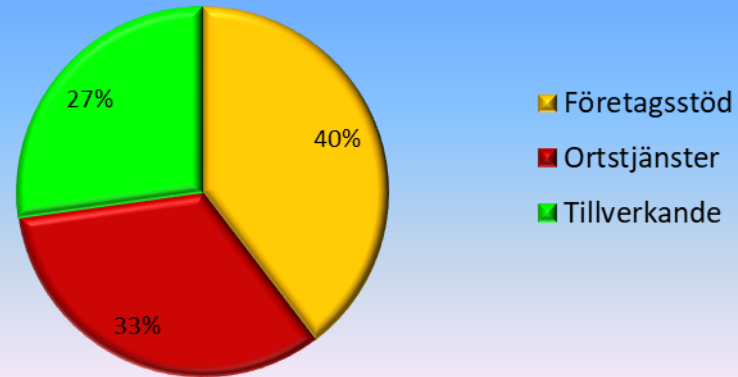
- Nystartade företag har en mycket stor andel i Ortstjänster vilket är bra för den totala balansen.
- Fortfarande svag andel i Företagsstödjande sektor. Fler företag borde startas i denna sektor eller existerande företag borde växa mer för att få en bra total balans.

OLIKA BRANSCHBALANS, FÖRDELNING AV SYSSELSÄTTNINGEN

Modern (storstads) kommun

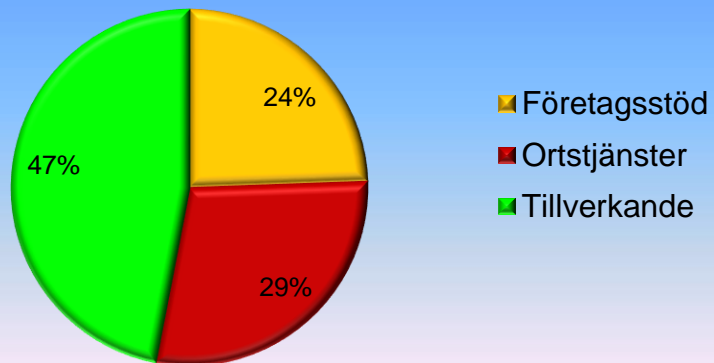

Stockholms län

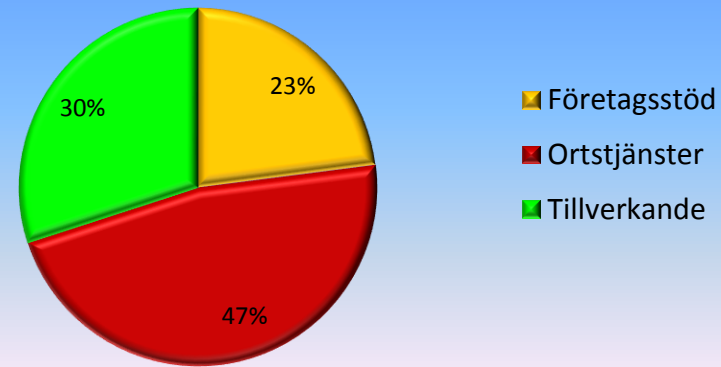

- Stockholms län har en övervikt i Företagsstödjande sektor vilket kan förklaras med att det sker en "export" av tjänster till andra delar av Sverige från Stockholms län

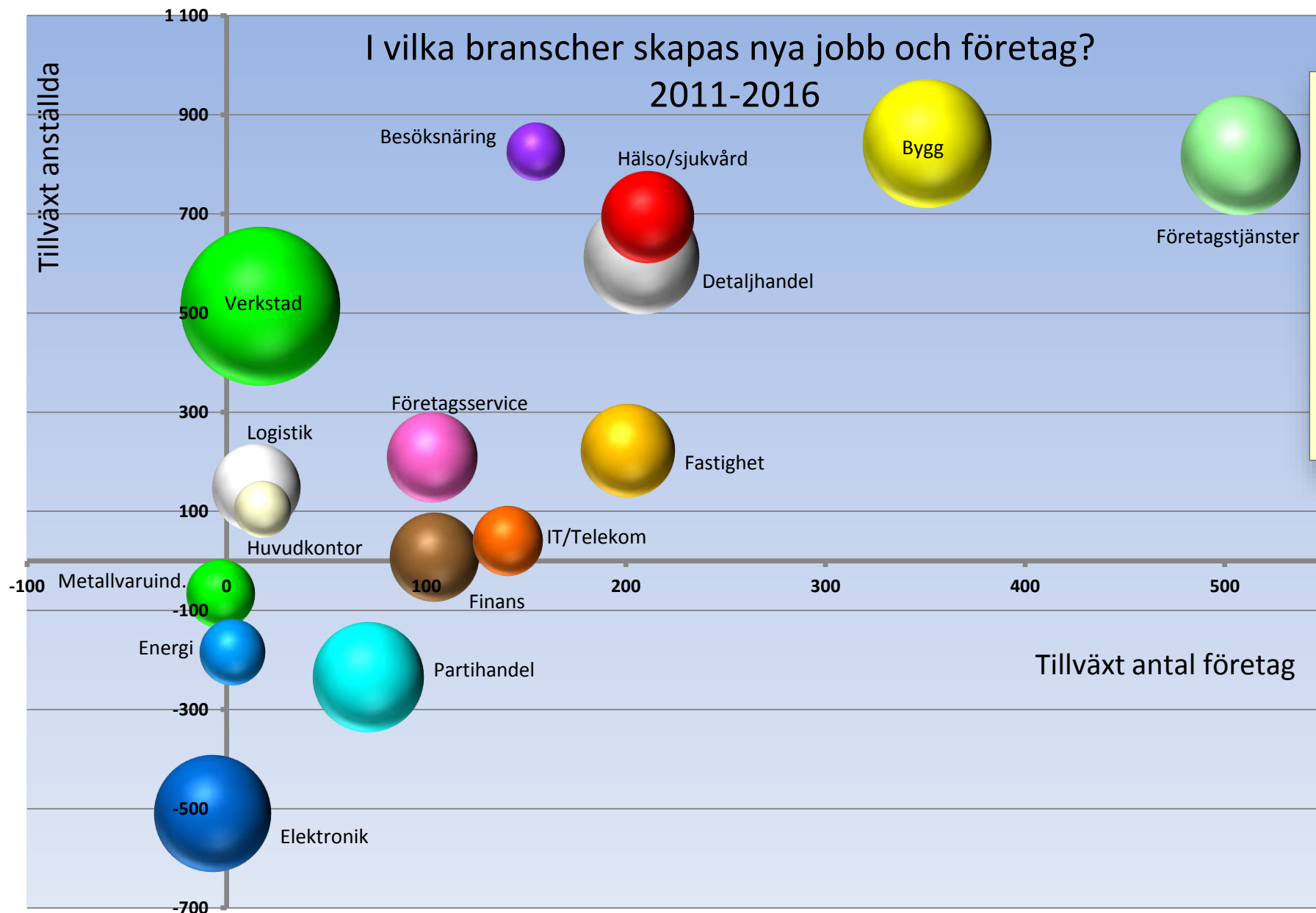
Västmanland

0-3 år gamla företag i regionen

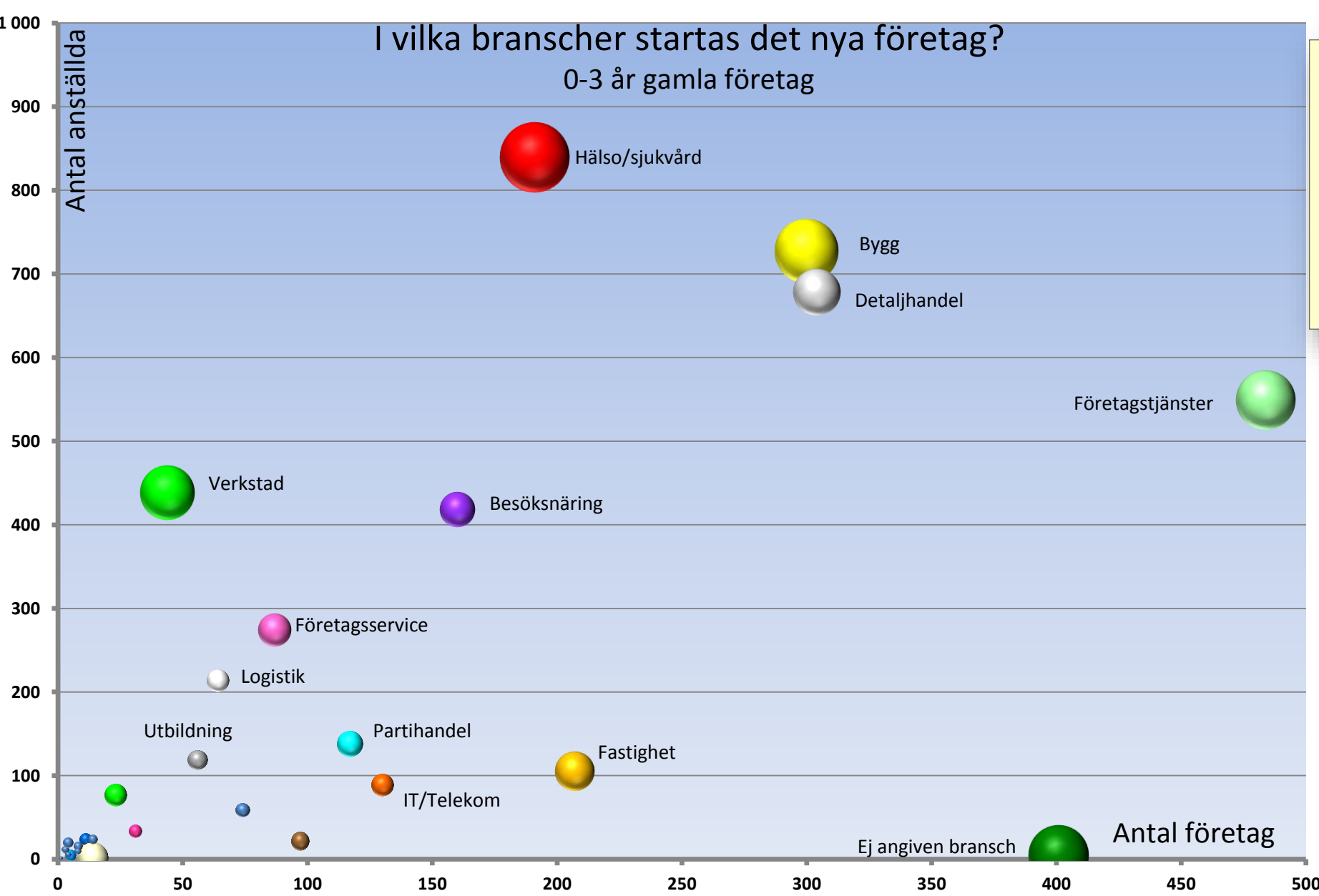
I vilka branscher skapas nya jobb och företag? 2011-2016

- Flest nya jobb skapas i Besöksnäring, Bygg och Företagstjänster
- Hälso/Sjukvård liksom Detaljhandel och Verkstad skapar också många jobb
- Elektronik och Partihandel är de branscher som förlorar flest jobb.

I vilka branscher startas det nya företag?

0-3 år gamla företag

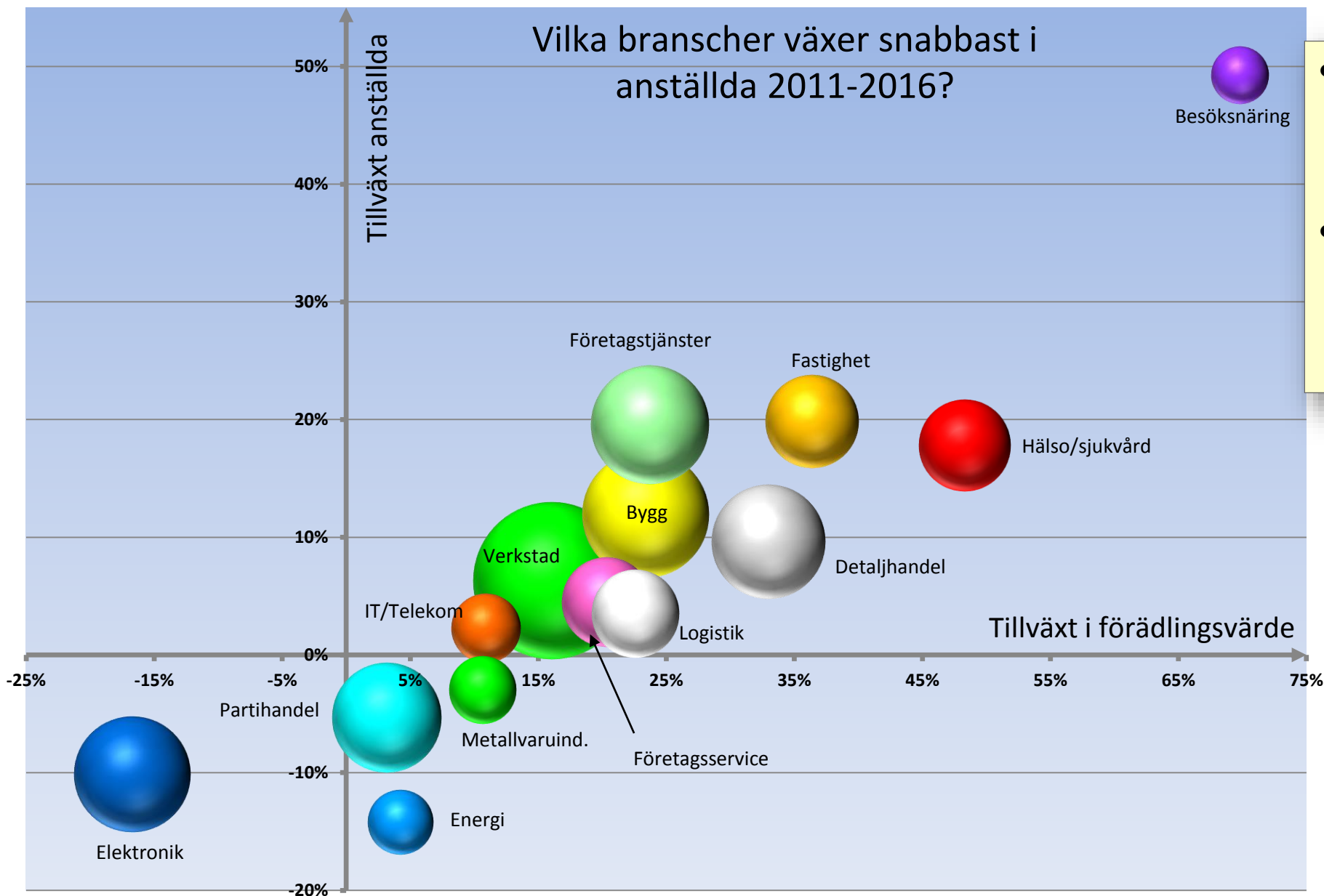

- Nystartade företag genererar jobb främst inom Hälsa/Sjukvård, Bygg, Detaljhandel och Företagstjänster
- Verkstads tillskott är en ombildning av Systemair.

SNlagg	# Anställda	# Företag
Hälsa- & Sjukvård	839	191
Byggnadsindustri	727	300
Detaljhandel	678	304
Företagstjänster	549	484
Verkstadsindustri	438	44
Besöksnäring	418	160
Företagsservice	274	87
Logistik & Transport	214	64
Partihandel	138	117
Utbildning	119	56
Fastigheter	105	207
IT & Telekom	89	130
Metallvaruindustri	77	23

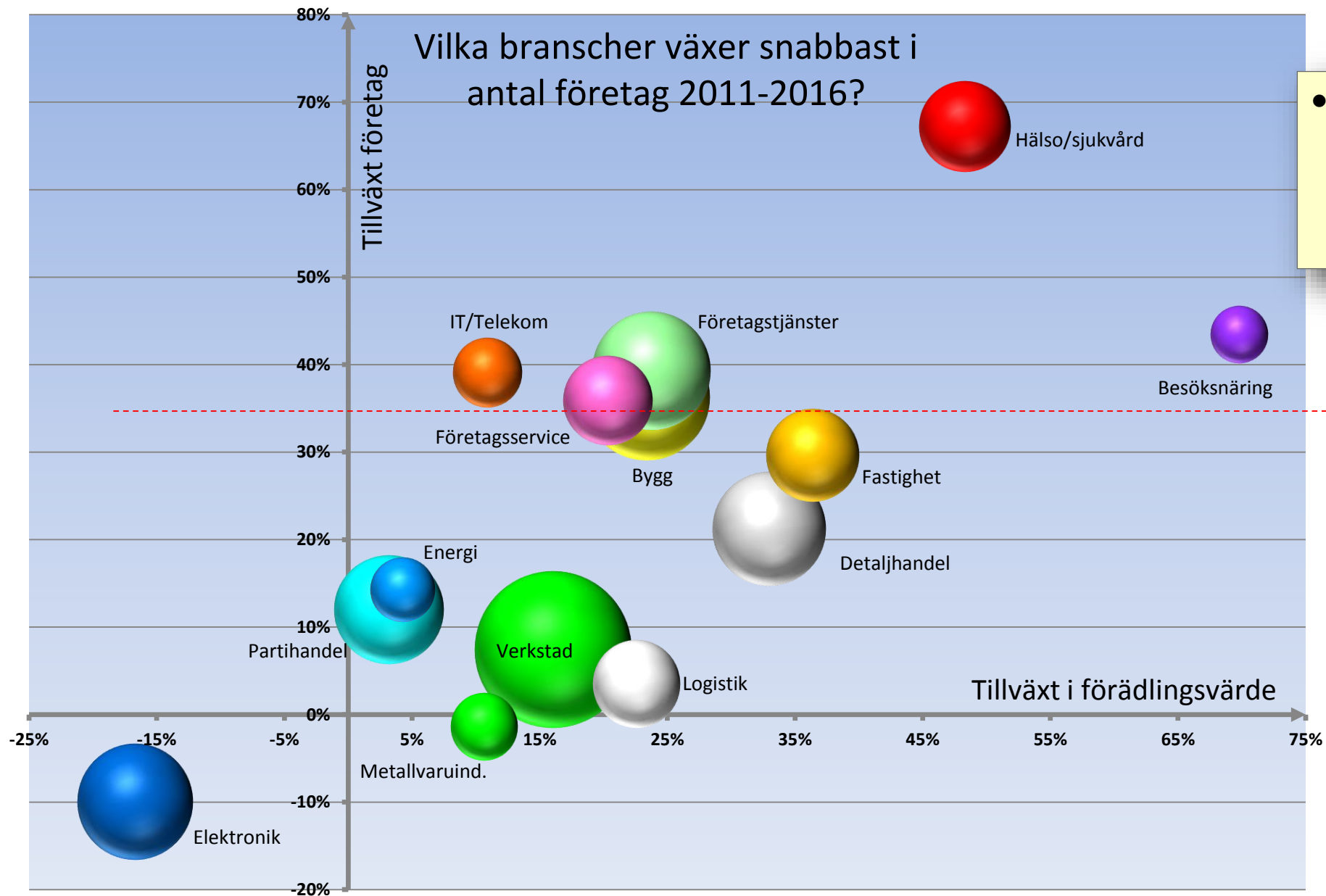
Vilka branscher växer snabbast i anställda 2011-2016?

- Den bransch som växer snabbast i antal anställda är Besöksnäring (och Huvudkontor)
- Övriga snabbväxande branscher är Företagstjänster, Fastighet, Hälso/Sjukvård och Bygg

Huvudkontor utanför grafen
 Ökar antal anställda med 103 personer och >100% både i anställda och förädlingsvärde
 Finans ökar +168% i förädlingsvärde men bara +3% i anställda

Vilka branscher växer snabbast i antal företag 2011-2016?

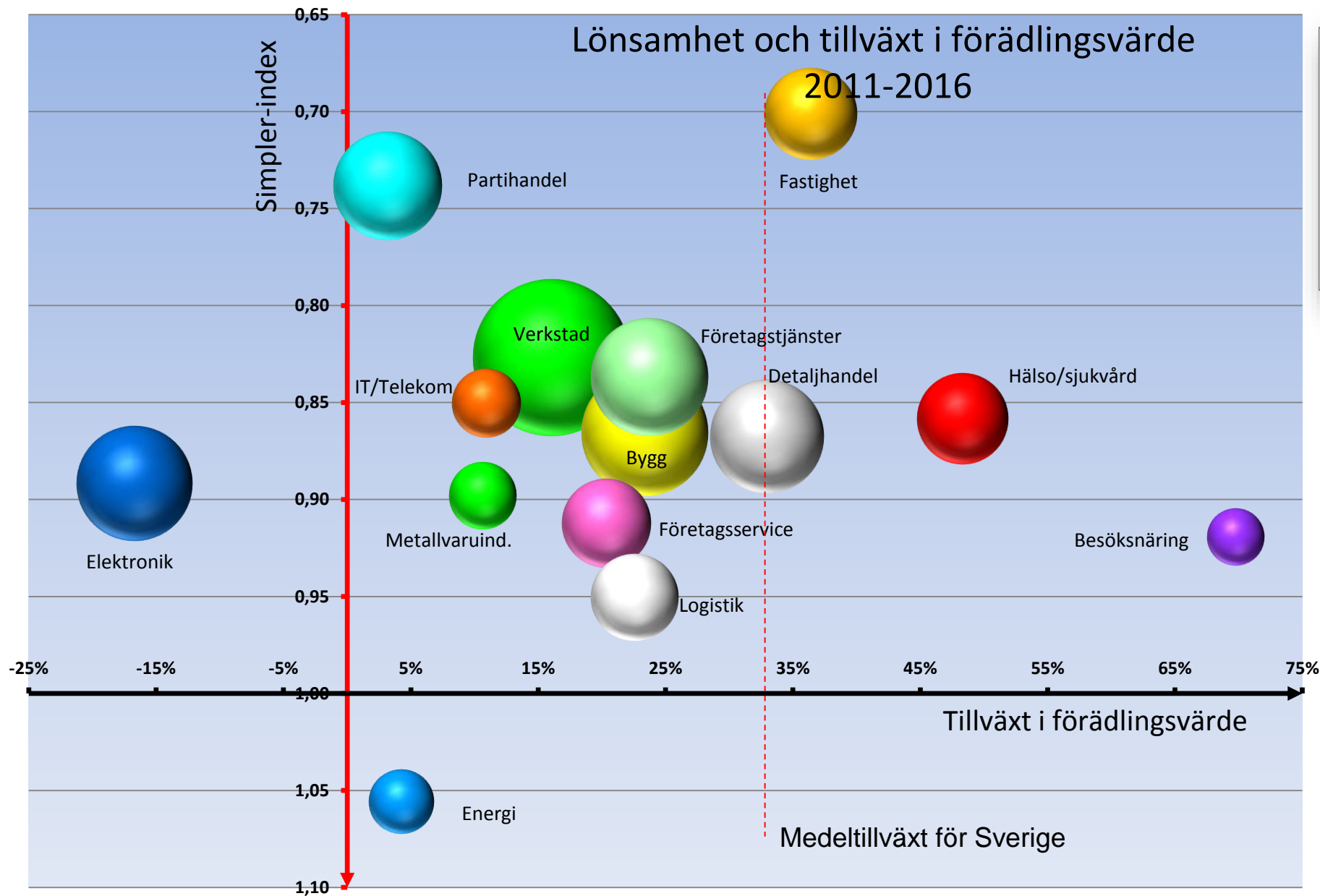

- De branscher som växer snabbast i företag är Hälso/Sjukvård, Besöksnäring, Företagstjänster, IT/Telekom, Företagsservice och Bygg

Medeltillväxt för Sverige

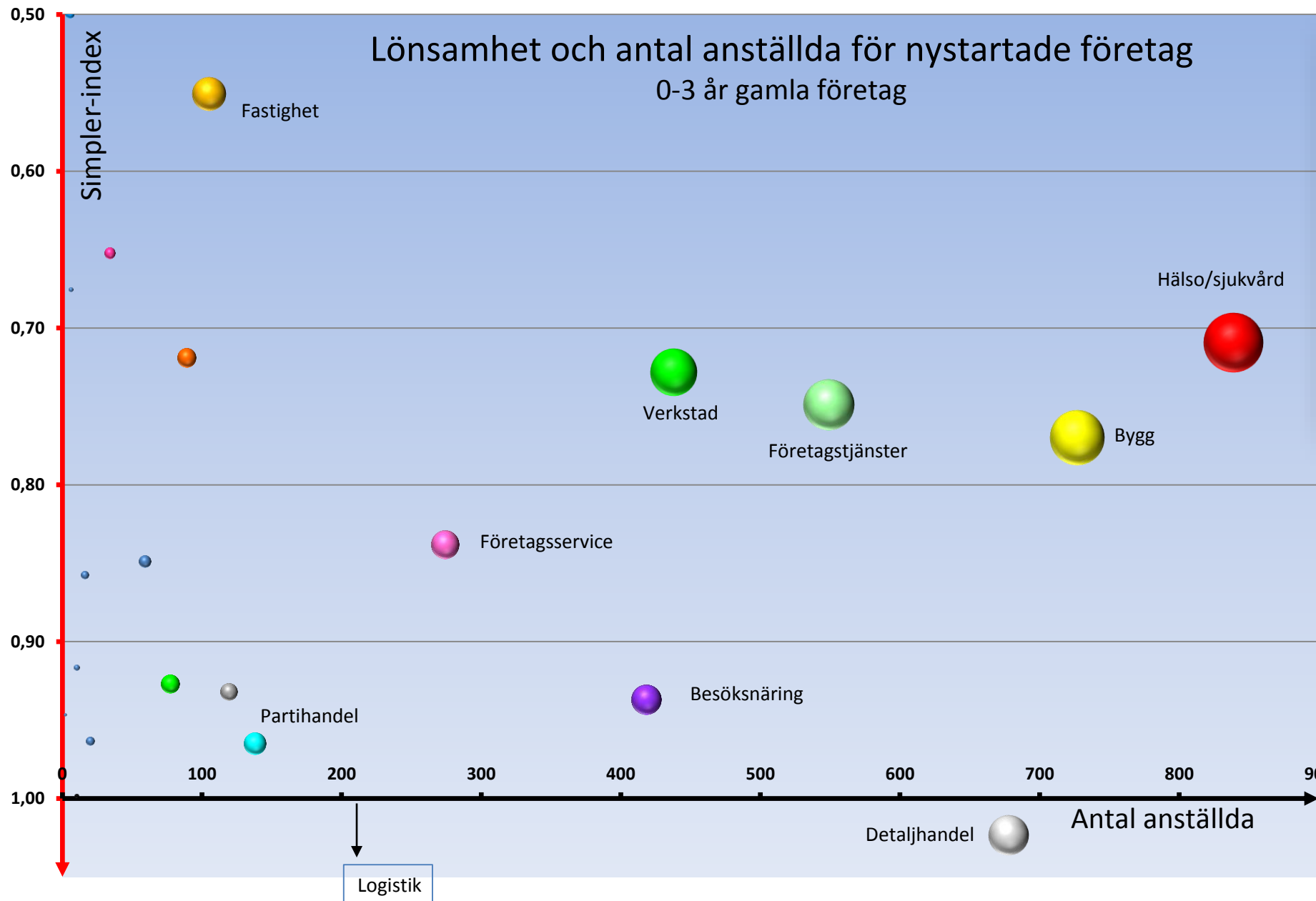
Lönsamhet och tillväxt i förädlingsvärde

2011-2016

- Alla branscher har bra lönsamhet utom Energi
- De branscher som växer mest med bra lönsamhet är Besöksnäring, Hälso/Sjukvård, Fastighet och Detaljhandel

Lönsamhet och antal anställda för nystartade företag 0-3 år gamla företag

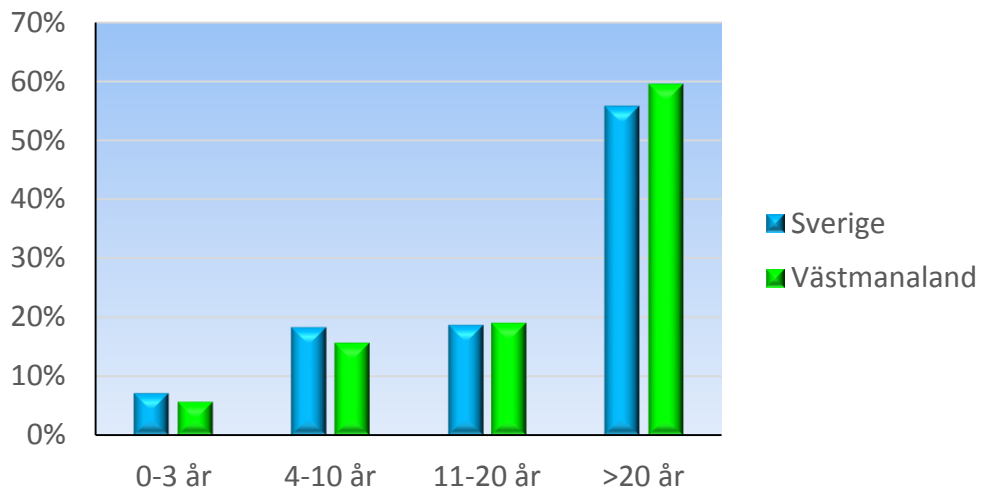
- Totalt är de flesta branscher för nystartade företag lönsamma utom för Detaljhandel och Logistik
- Flest anställda inom Hälsa/Sjukvård, Bygg, Företagstjänster, Besöksnäring och Verkstad (ombildning av Systemair)

SNiagg	# Anställda	# Företag
Hälsa- & Sjukvård	839	191
Byggnadsindustri	727	300
Detaljhandel	678	304
Företagstjänster	549	484
Verkstadsindustri	438	44
Besöksnäring	418	160
Företagsservice	274	87
Logistik & Transport	214	64
Partihandel	138	117
Utbildning	119	56
Fastigheter	105	207
IT & Telekom	89	130
Metallvaruindustri	77	23

ÅLDERSKLASSER

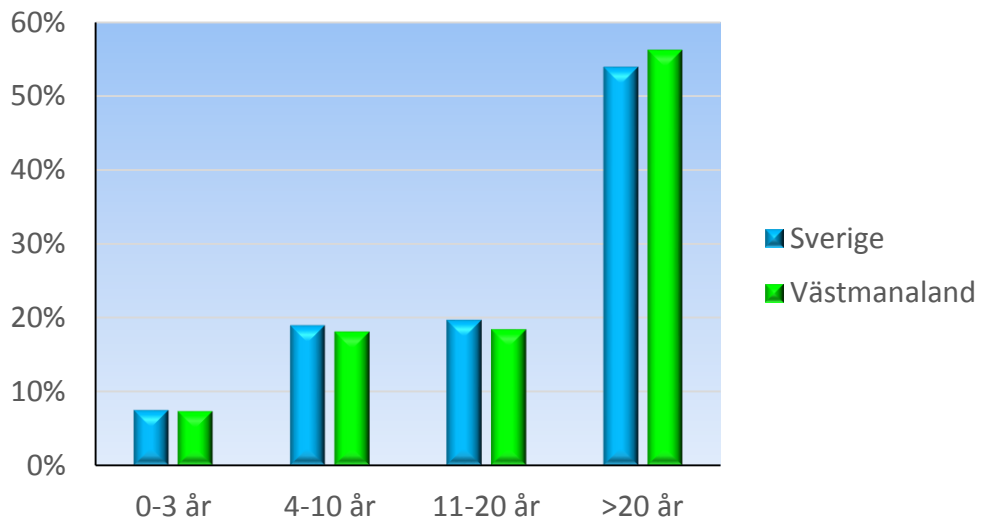

Andel av förädlingsvärdet

- De äldsta företagen står för den största andelen av förädlingsvärdet och har en ovanligt stor andel i förhållande till riket.

Andel av de anställda

- De äldsta företagen står för den absolut största andelen av de anställda

- Västmanland har ett näringsliv som till mycket stor del är beroende av företag som är mer än 20 år gamla, både vad det gäller förädlingsvärdet och sysselsättningen

- Västmanland växer något svagt i förädlingsvärde och i antal anställda men har en bra företagstillväxt.
- I jämförelse med angränsande län så är det bara Dalarna som har mindre tillväxt i anställda och Sörmland som har mindre tillväxt i förädlingsvärde.
- Tillväxten i anställda sker i företag med 0-9 och 10-50 anställda. De stora företagen med >100 anställda krymper.
- Västmanland har en stor del av sitt näringsliv i krympande branscher (i antal anställda)
- Största branscher i antal anställda är Verkstad följt av Bygg och Detaljhandel
- Flest nya jobb skapas i Besöksnäring, Bygg, Företagstjänster, Hälso/Sjukvård Detaljhandel och Verkstad
- Västmanland har en branschbalans med en något svag Företagsstödande sektor och Ortstjänster som ytterligare kan utvecklas
- Den bransch som växer snabbast i antal anställda är Besöksnäring (och Huvudkontor). Övriga snabbväxande branscher är Företagstjänster, Fastighet, Hälso/Sjukvård och Bygg
- Nystartade företag genererar jobb främst inom Hälso/Sjukvård, Bygg, Detaljhandel och Företagstjänster
- Västmanland har ett näringsliv som till mycket stor del är beroende av företag som är >20 år gamla, både vad det gäller förädlingsvärdet och sysselsättningen

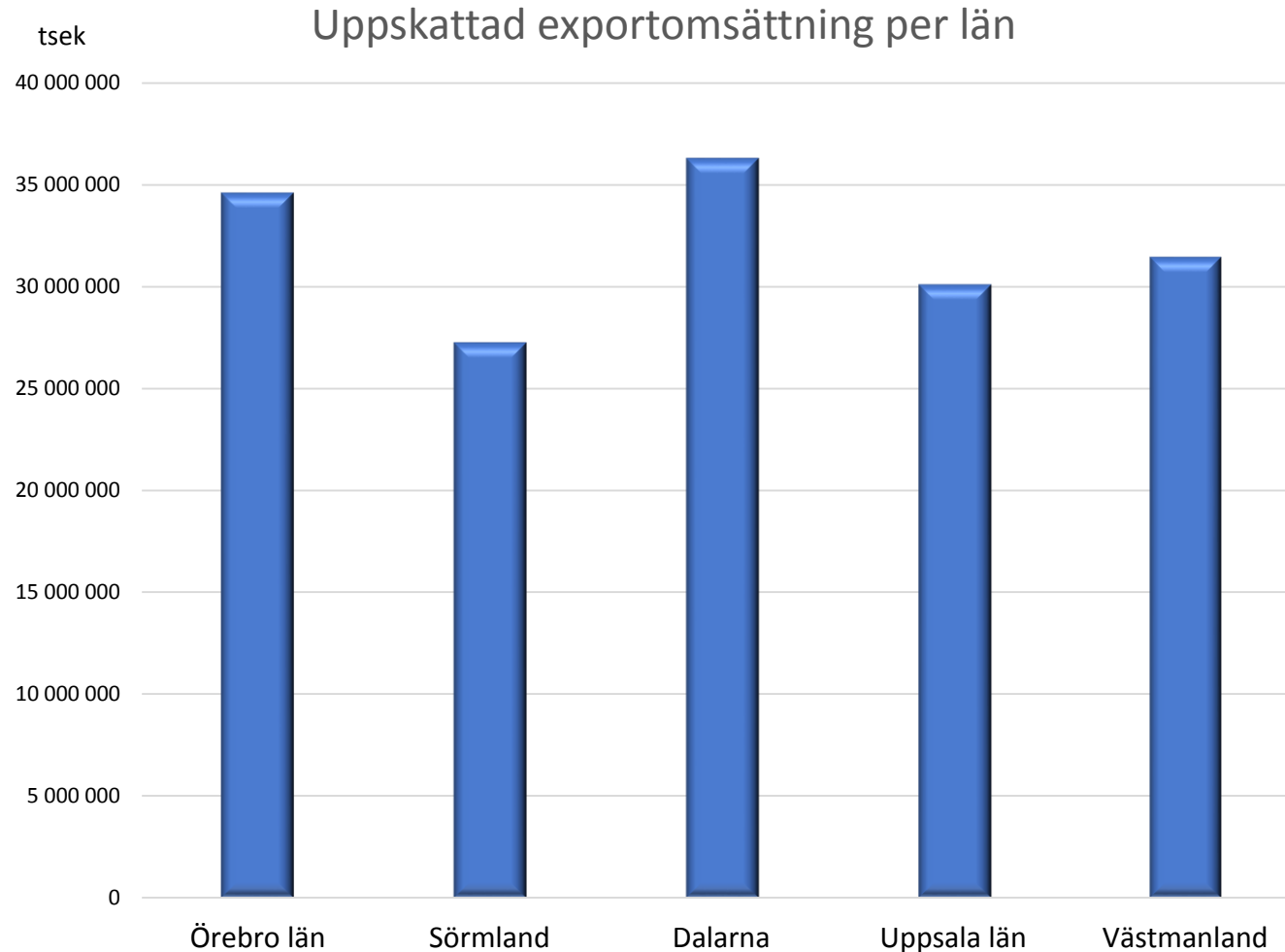

EXPORTFÖRETAGEN

INDUSTRIELL EXPORT – GLOBAL HANDEL FÖR REGION EN

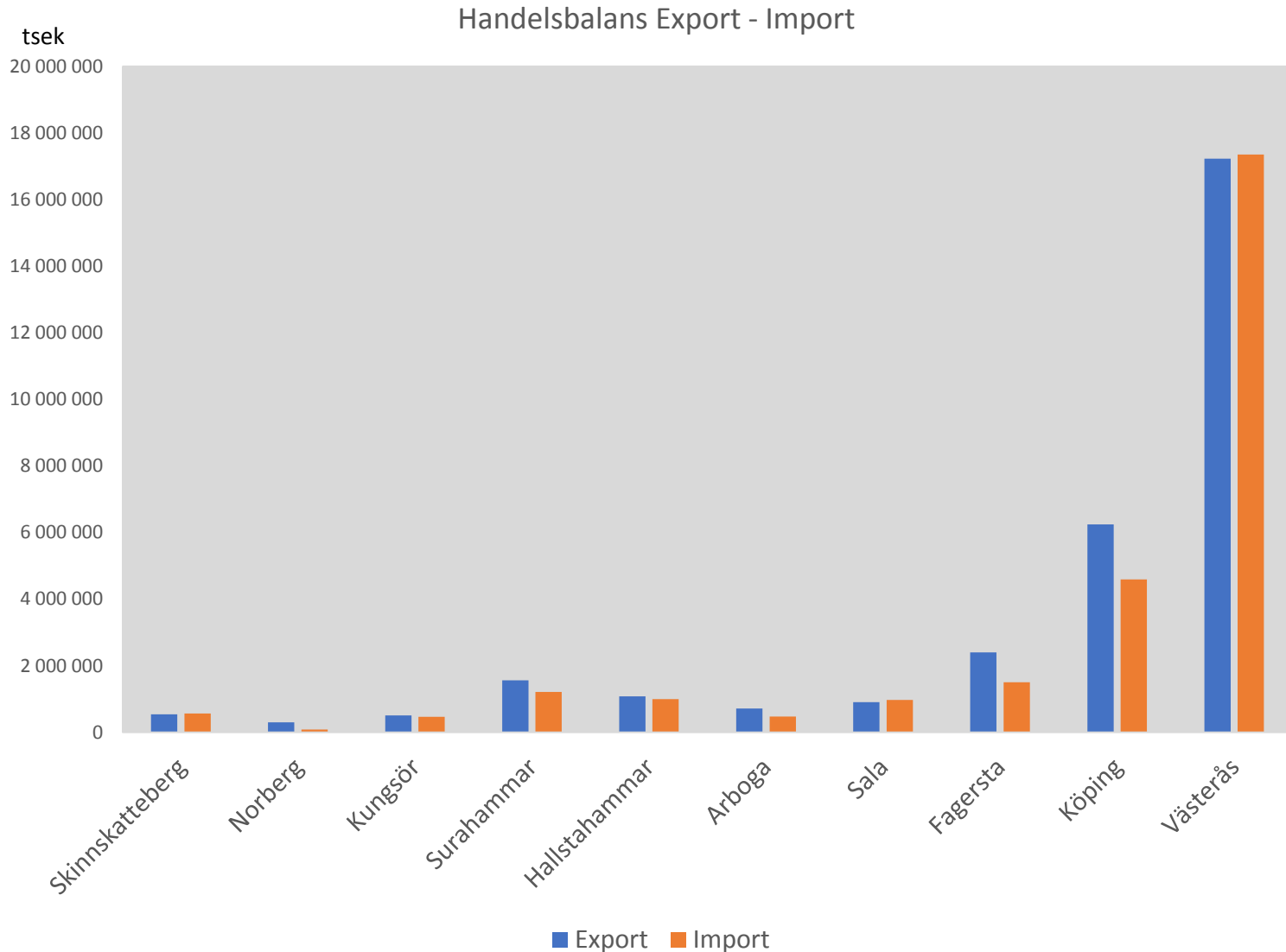
- Vi har data från SCB om export och import för alla företag. Dessa anges i olika klasser och vi har genom en avancerad modell kunnat ge ett värde på omsättningen på export respektive import per arbetsställe. Modellen innebär bland annat att vi ser på den totala exporten för Sverige och summerar alla Sveriges företag så vi får en match på totalsumman och även per SPIN-kod.
- Vårt system innehåller också olika anpassningar såsom att exportvärdet aldrig kan bli högre än den totala omsättningen för företaget etc.
- *Till skillnad från SCB som bara anger export/import där företagen har sitt säte så kan vi alltså se export/import per arbetsställe. Detta ger stora skillnader då många företag har sitt säte i Stockholm/Göteborg/Malmö men arbetsställen i många olika delar av landet där exportvärdet verkligen produceras.*

EXPORTOMSÄTTNING PER LÄN

- Västmanland har en exportomsättning som uppgår till ca 3% av Sveriges totala export
- Likartad storlek på exportomsättningen i de jämförda regionerna

EXPORTOMSÄTTNING OCH HANDELSBALANS PER KOMMUN

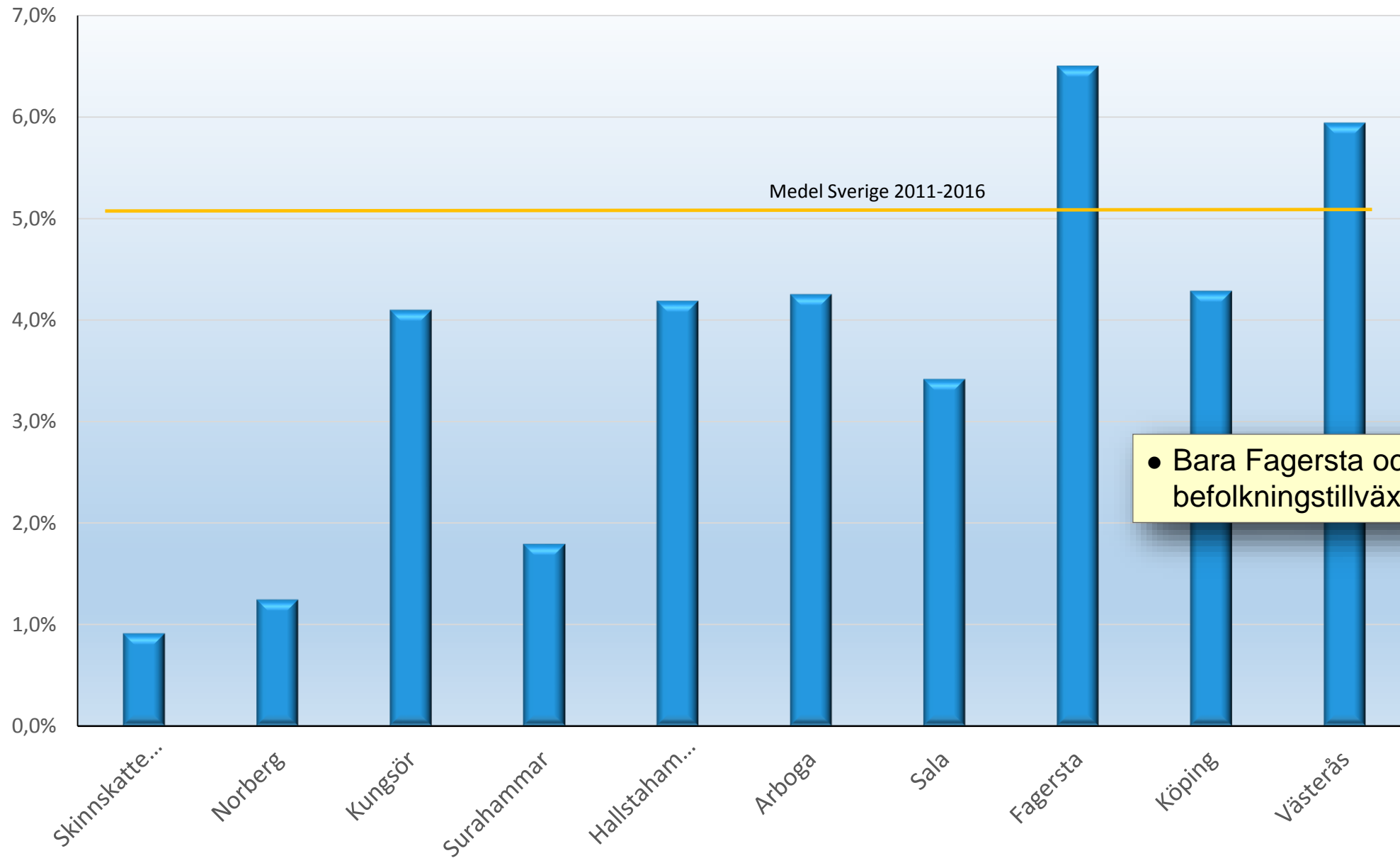
- Västmanlands exportomsättning uppgår till ca 3% av Sveriges totala export
- Västmanlands handelsbalans, dvs export-import är positiv med ett överskott på ca 3 miljarder
- Exporten är störst för Västerås följt av Köping och Fagersta. Övriga kommuner har mycket liten export och import.

Kommun	Export Omsättning	i % av Sveriges export	Import Inköp	Handelsbalans
Skinnskatteberg	541 644	0,0%	566 215	-24 571
Norberg	296 591	0,0%	81 920	214 671
Kungsör	506 455	0,0%	461 784	44 670
Surahammar	1 563 711	0,1%	1 213 761	349 950
Hallstahammar	1 079 061	0,1%	999 295	79 766
Arboga	715 257	0,1%	476 232	239 025
Sala	905 051	0,1%	973 814	-68 763
Fagersta	2 396 158	0,2%	1 500 412	895 745
Köping	6 246 051	0,5%	4 587 848	1 658 203
Västerås	17 226 285	1,4%	17 349 702	-123 417
Västmanland	31 476 263	3%	28 210 984	3 265 279

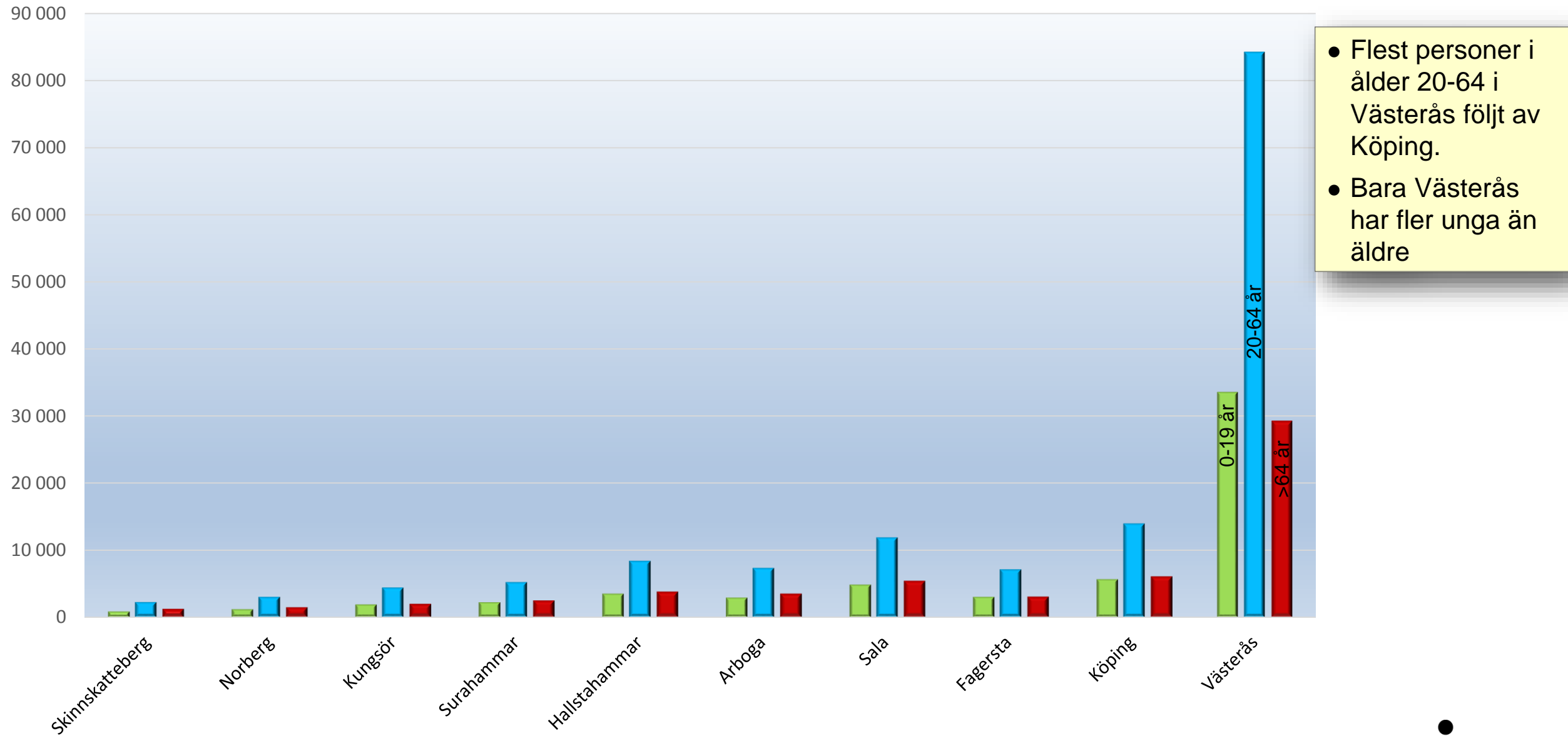
ARBETSMARKNADEN

Befolkningstillväxt 2011-2016

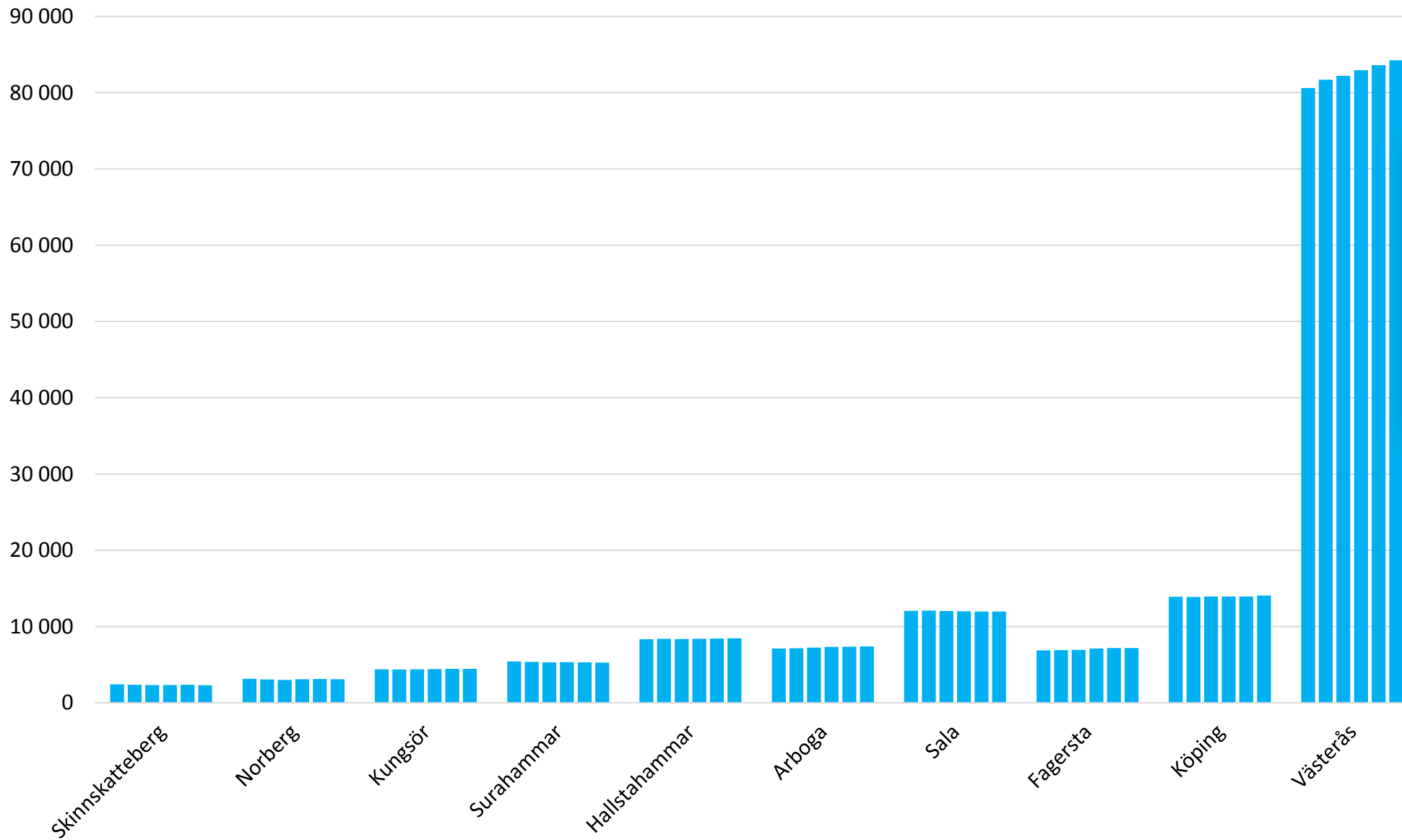
• Bara Fagersta och Västerås har en befolkningstillväxt som är högre än riket.

Antalet personer i olika ålderskategorier

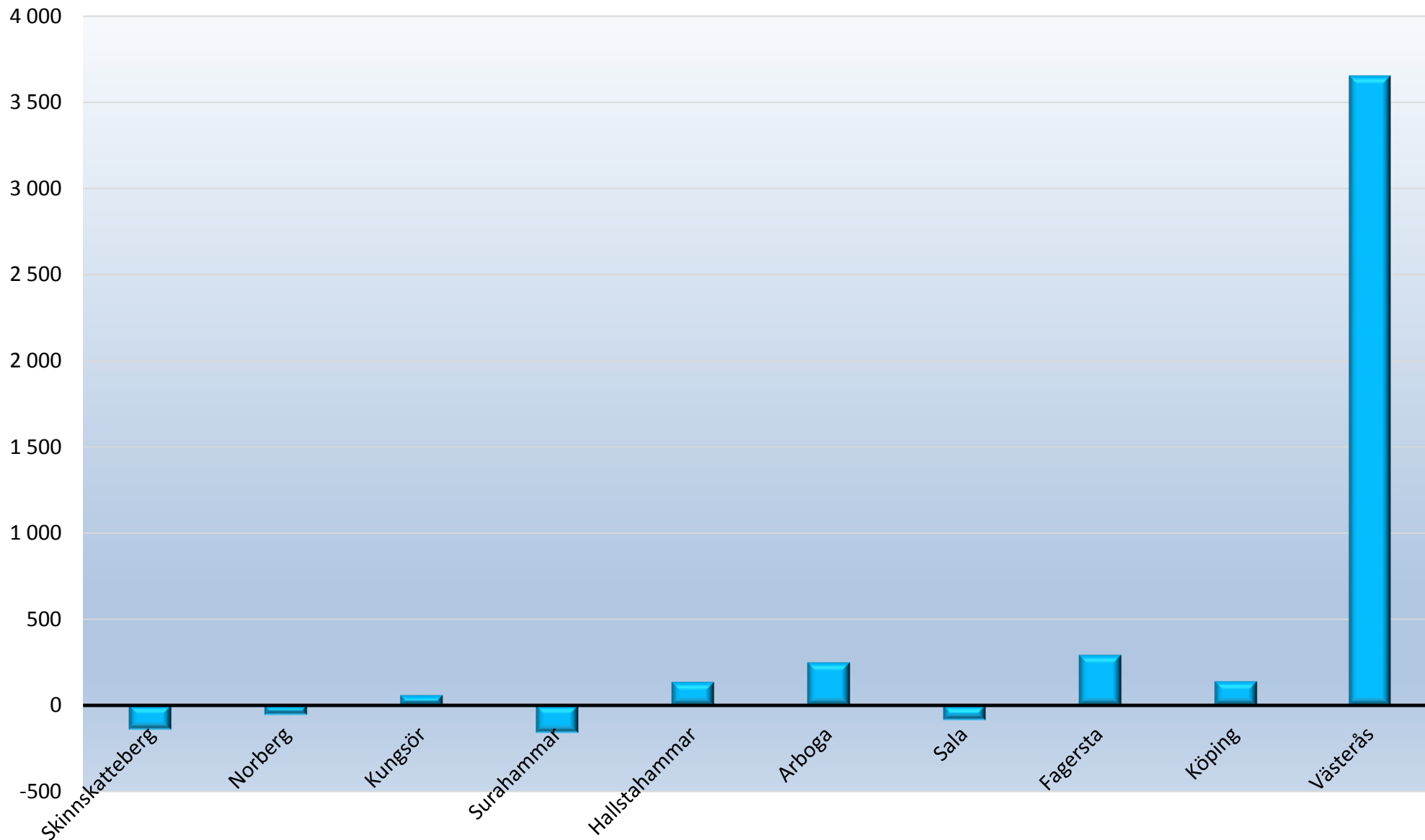
- Flest personer i ålder 20-64 i Västerås följt av Köping.
- Bara Västerås har fler unga än äldre

Antal i ålder 20-64 per kommun, 2011-2016

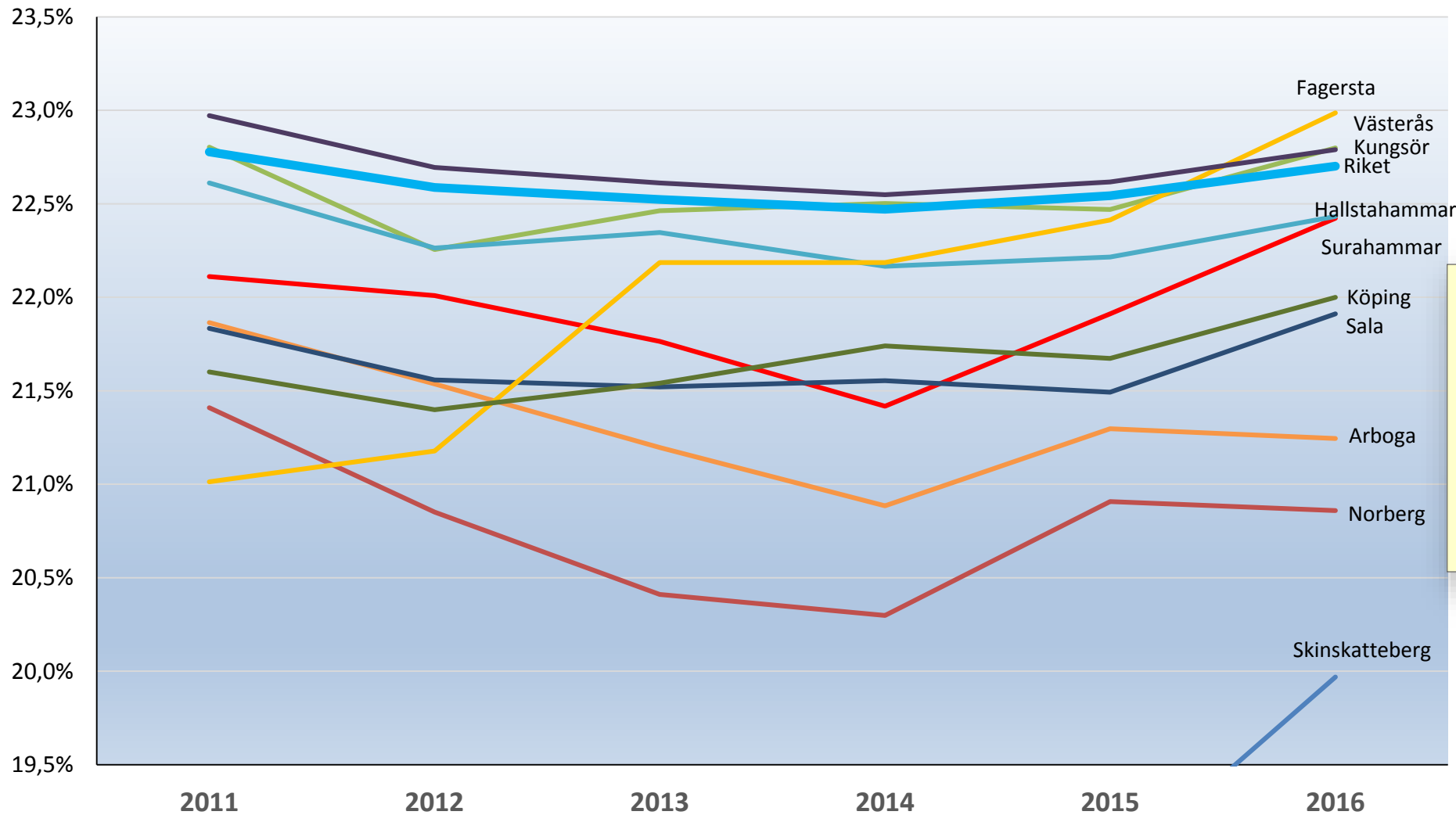
- Bara Västerås har ett starkt ökat antalet personer i 20-64 år.
- Övriga kommuner har bara svaga ökning eller minskningar

Förändring av antalet personer i ålder 20-64, 2011-2016

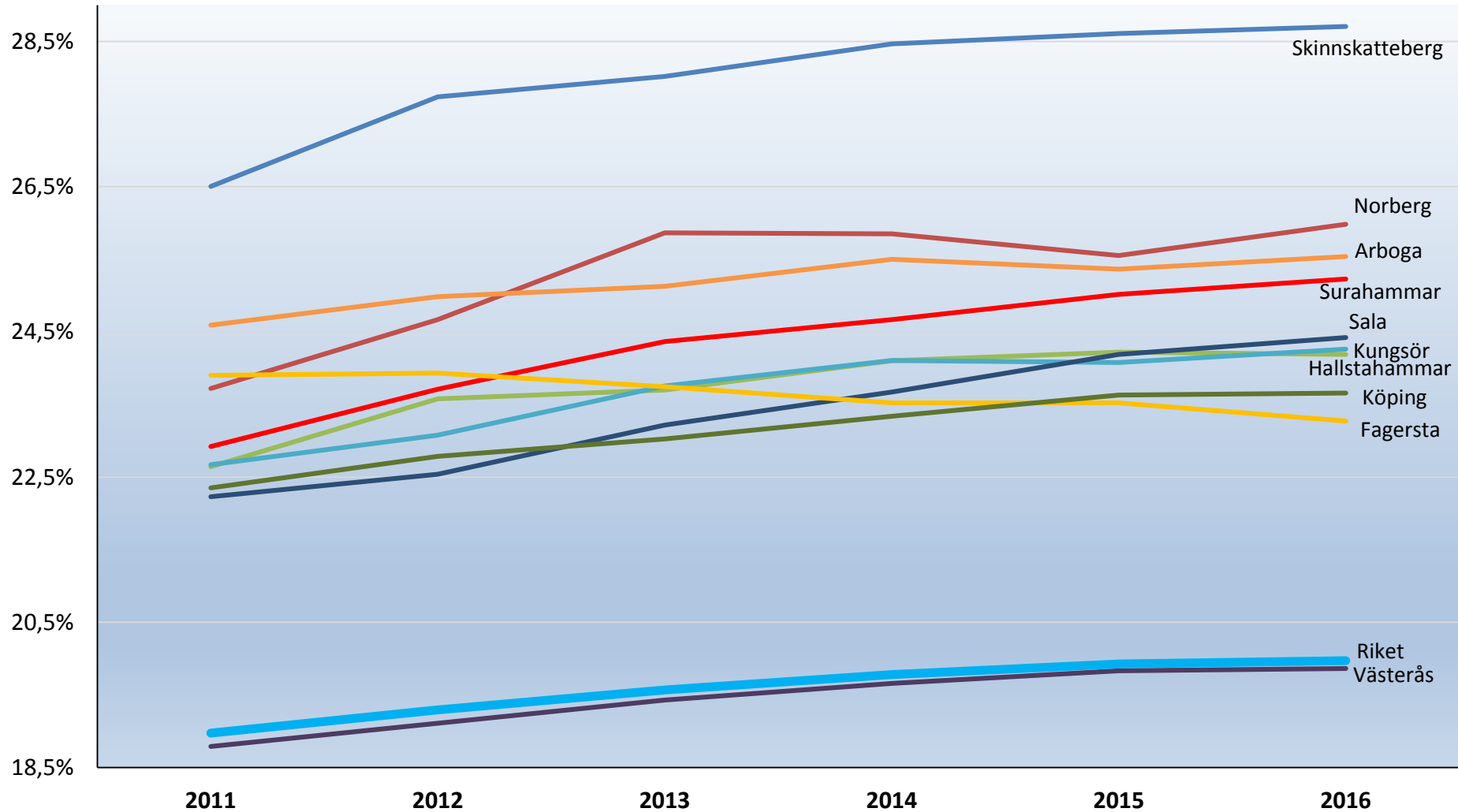
- Västerås ökar med ca 3600 personer i åldern 20-64 år.
- Övriga kommuner har mycket liten ökning av sin arbetsföra befolkning

Andel unga av den total befolkningen

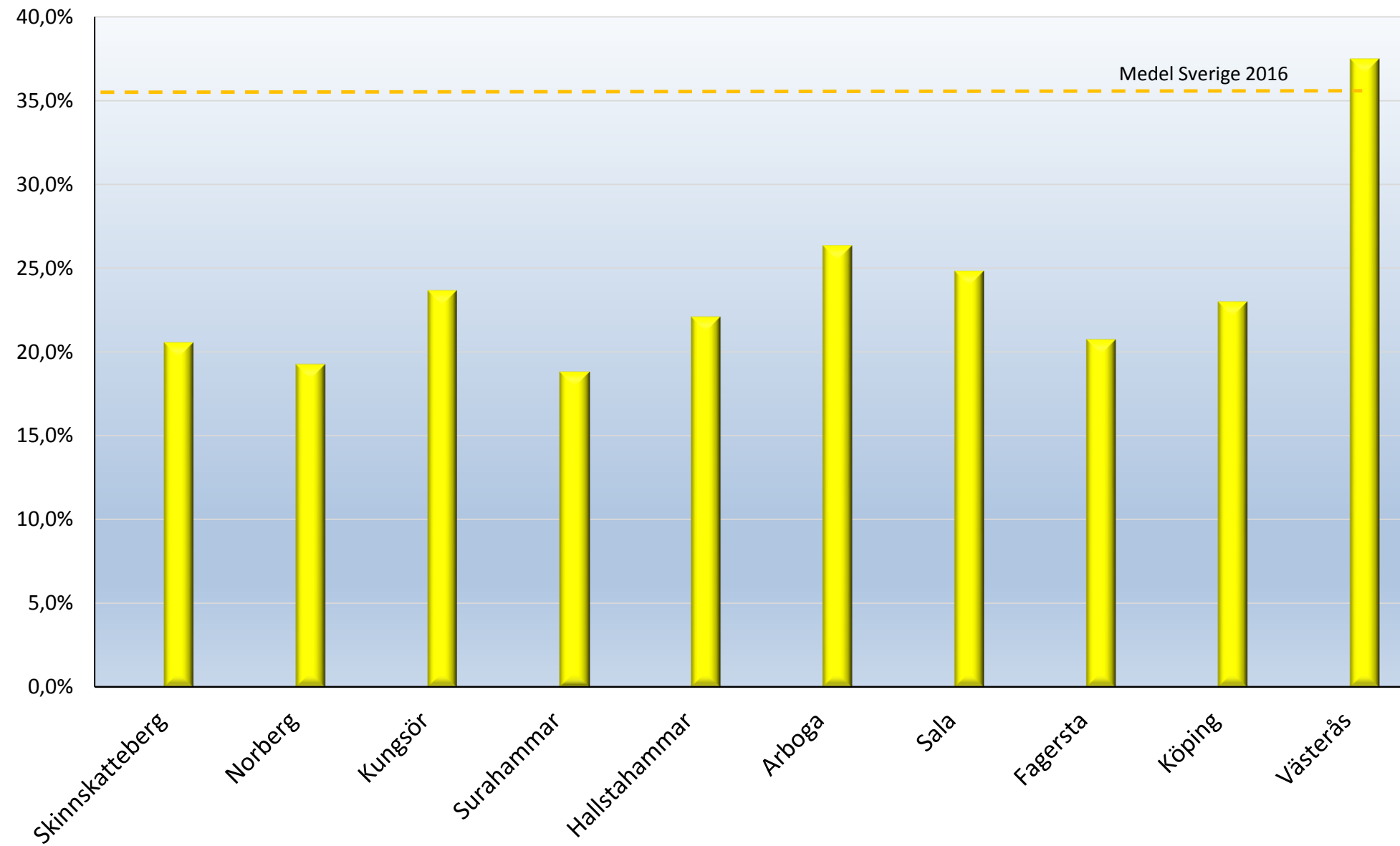
- Alla kommunerna utom Fagersta, Kungsör och Västerås har en lägre andel unga än riket.
- Speciellt låg andel unga har Skinskatteberg

Andel äldre av den total befolkningen

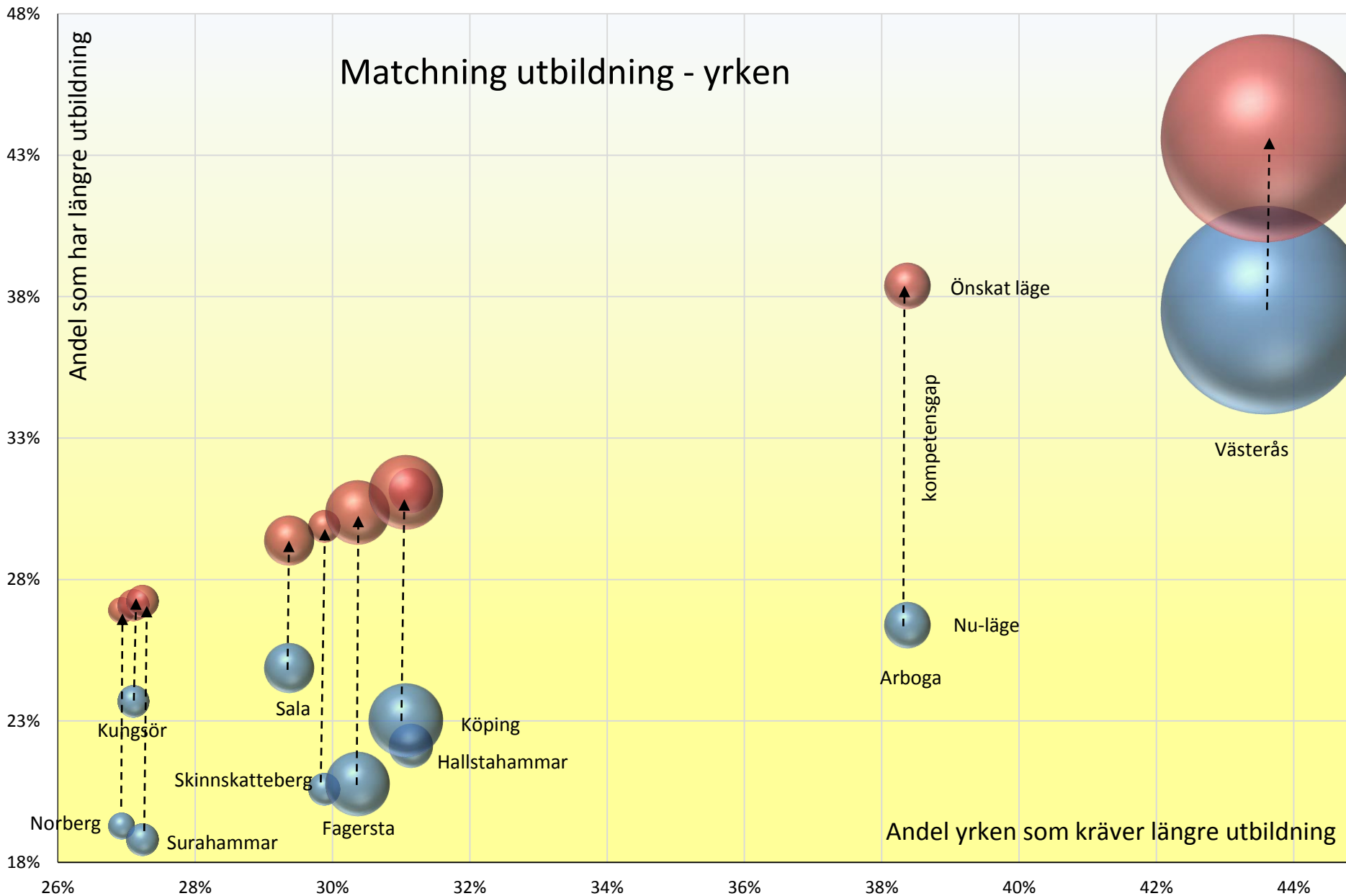
- Alla kommunerna utom Västerås har en högre andel äldre än riket.
- Skinnskatteberg har högst andel

Andel som har längre utbildning (eftergymnasial) 2016

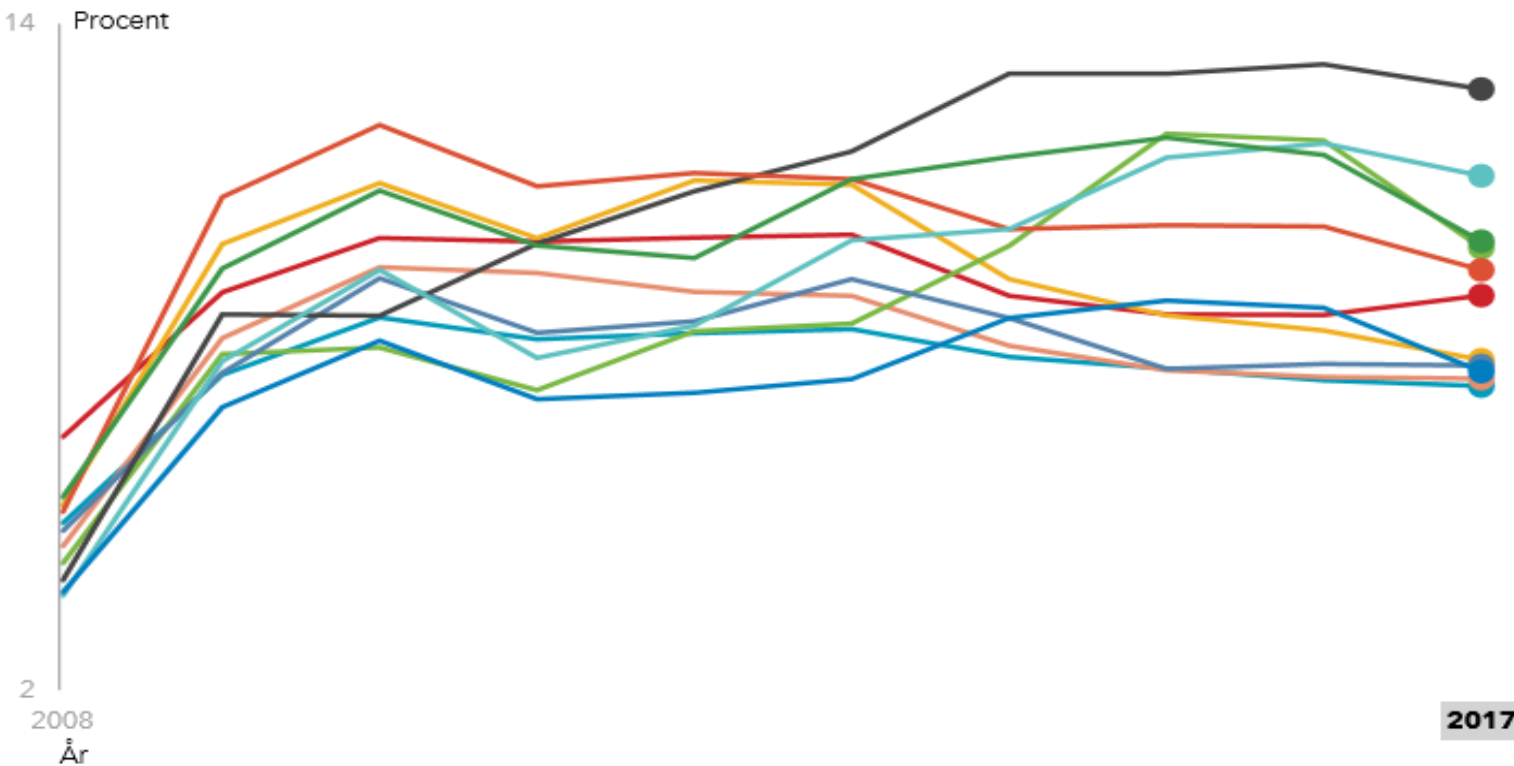
- Bara Västerås har en andel som har längre utbildning som är högre än medel för Riket.
- Övriga kommuner har en låg utbildningsgrad

Matchning utbildning - yrken

- Alla kommuner har ett kompetensgap dvs andelen som har högre utbildning är lägre än andelen yrken som kräver högre utbildning.
- Arboga och Fagersta har störst kompetensgap på >10%
- Relativt bra matchning i Kungsör, Sala och Västerås

Arbetslöshet (Arbetsförmedlingen)

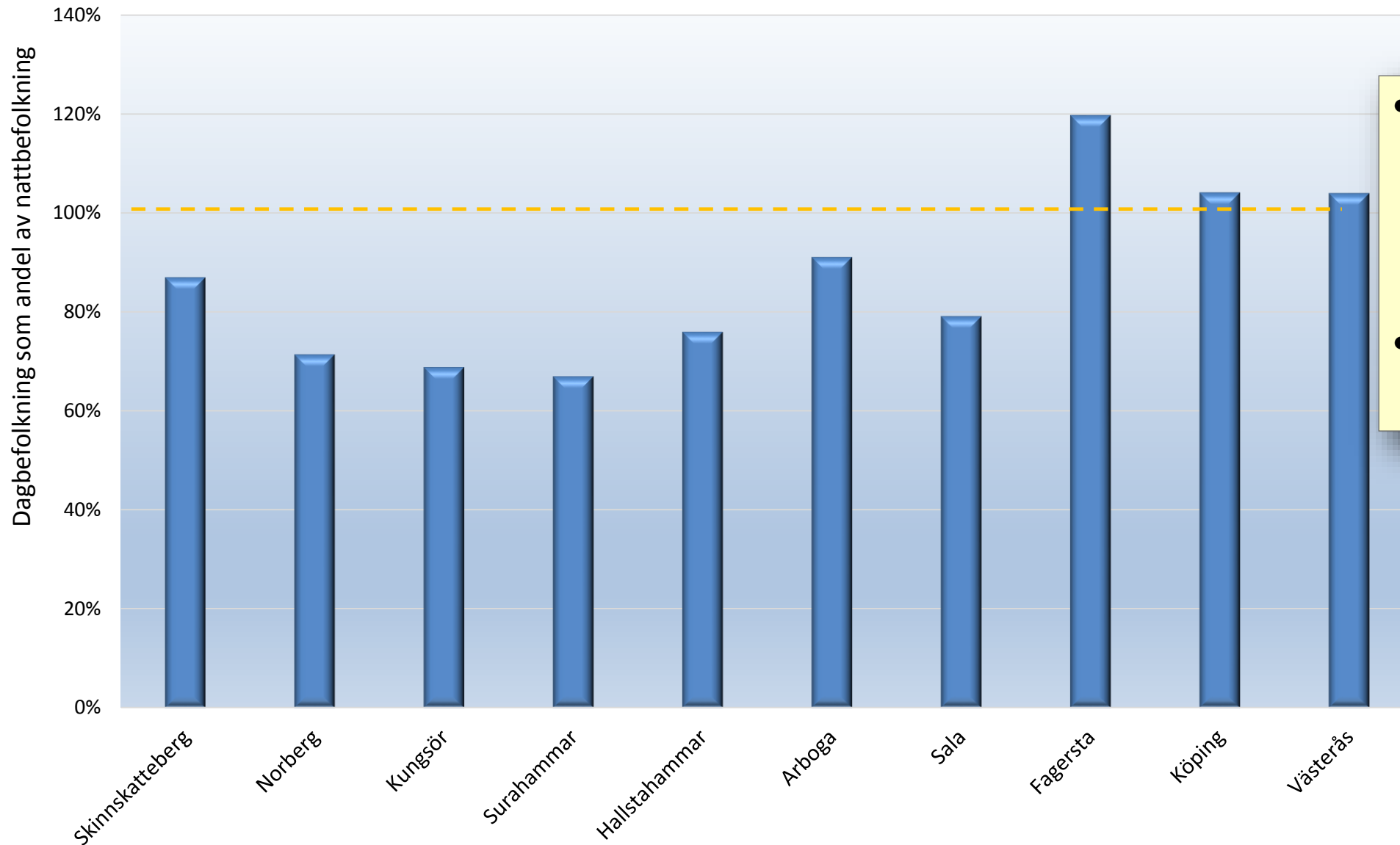

• Västmanland har hög arbetslöshet men år 2016 bryts den ökande trenden och arbetslösheten minskar

- 9,1% × 7,5% ×
- 7,9% × 7,6% ×
- 10,0% × 7,8% ×
- 12,8% × 9,6% ×
- 11,3% × 10,1% ×
- 7,7% × + ×

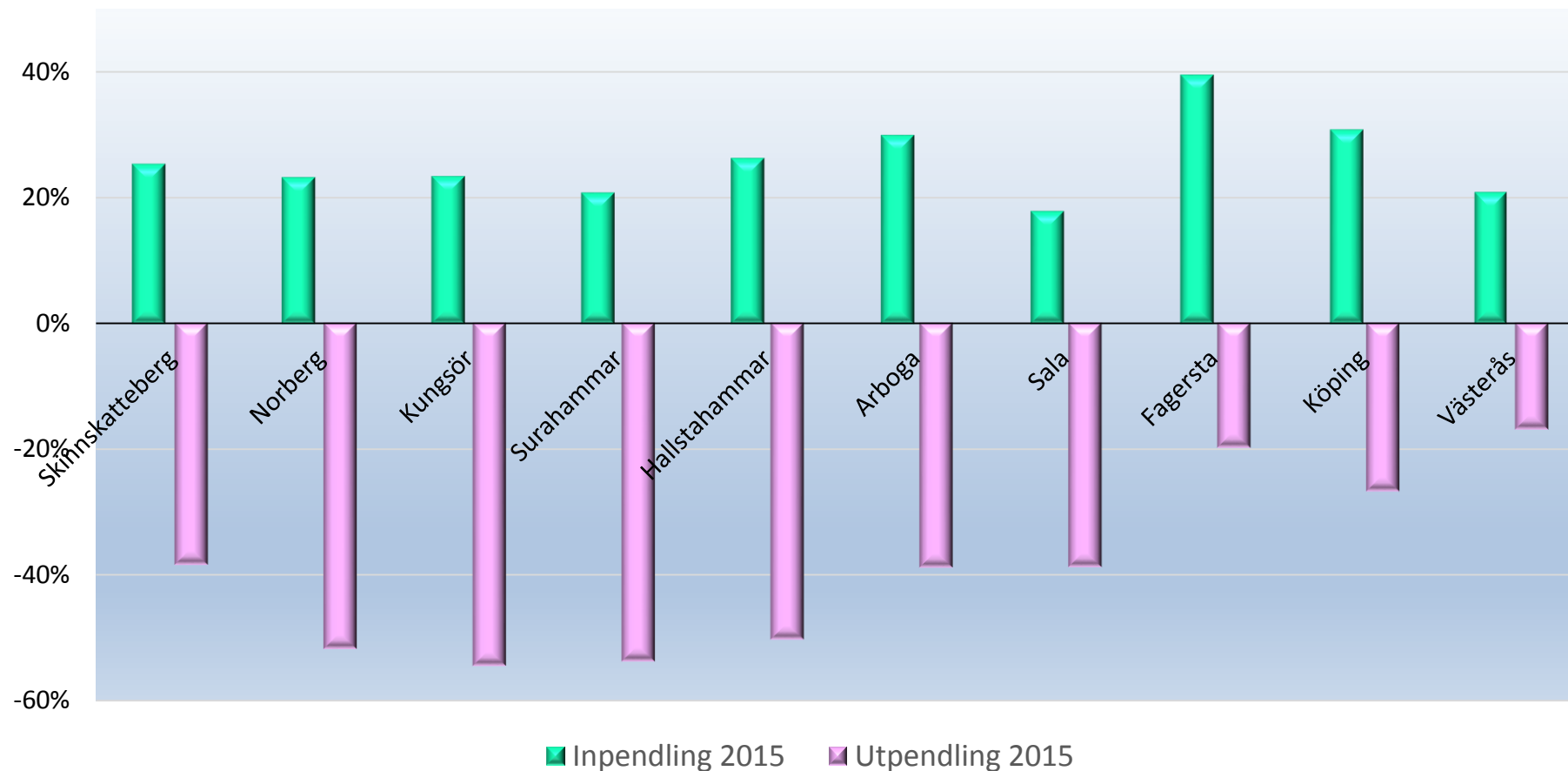
Källa: Arbetsförmedlingen

Förvärvsarbetande (16+) Dagbefolkning 2015

- Fagersta, Köping och Västerås ökar sin dagbefolkning. Övriga kommuner är färre på dagen än natten dvs pendlar ut.
- I Surahammar är man 67% av nattbefolkning på dagen

In-och utpendling i % av nattbefolkningen

- Fagersta har en stor inpendling
- Sala och Västerås har en liten Inpendling
- Norberg, Kungsör, Surahammar och Hallstahammar har en stor utpendling. Mer än 50% av nattbefolkningen jobbar i en annan kommun

SAMMANFATTNING ARBETSMARKNAD

- Befolkningstillväxten är relativt låg förutom i Fagersta och Västerås
- Befolkningsbalansen; alla kommuner utom Västerås har fler äldre än unga vilket kan bli ett problem i framtiden
- Västerås har ett ökat antal i åldrarna 20-64 år, övriga kommuner har små ökningar eller minskningar. Totalt för regionen ökar den arbetsföra befolkningen med 4100 personer varav Västerås står för 3600.
- Alla kommunerna utom Fagersta, Kungsör och Västerås har en lägre andel unga än riket.
- Andelen äldre är högre än medel för Sverige för alla kommunerna utom Västerås
- Utbildningsnivån ligger under Sverige-medel för alla kommuner utom Västerås
- Kompetensgapet är stora; jobben kräver längre utbildning än vad invånarna har. Kungsör, Sala och Västerås har dock relativt bra matchning.
- Utpendlingen är hög i många av kommuner. 7 av 10 kommuner har 40% eller högre utpendling.
- Arbetslösheten är hög men något minskande 2016-2017

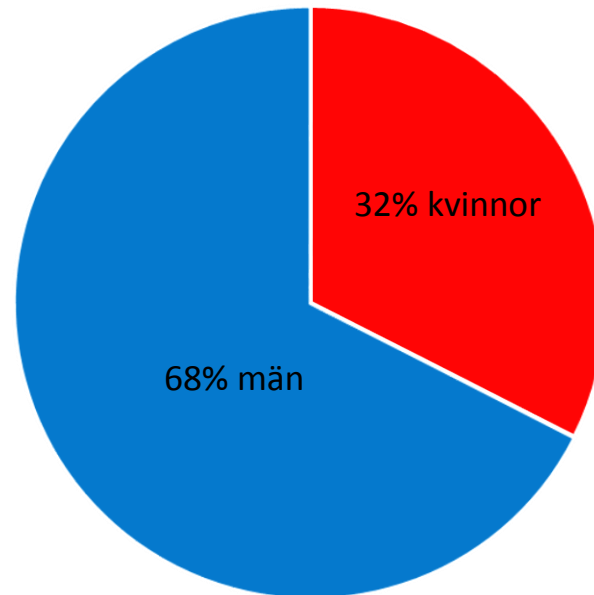
MAN/KVINNA I NÄRINGSLIVET

ANDEL KVINNOR RESPEKTIVE MÄN I NÄRINGSLIVET

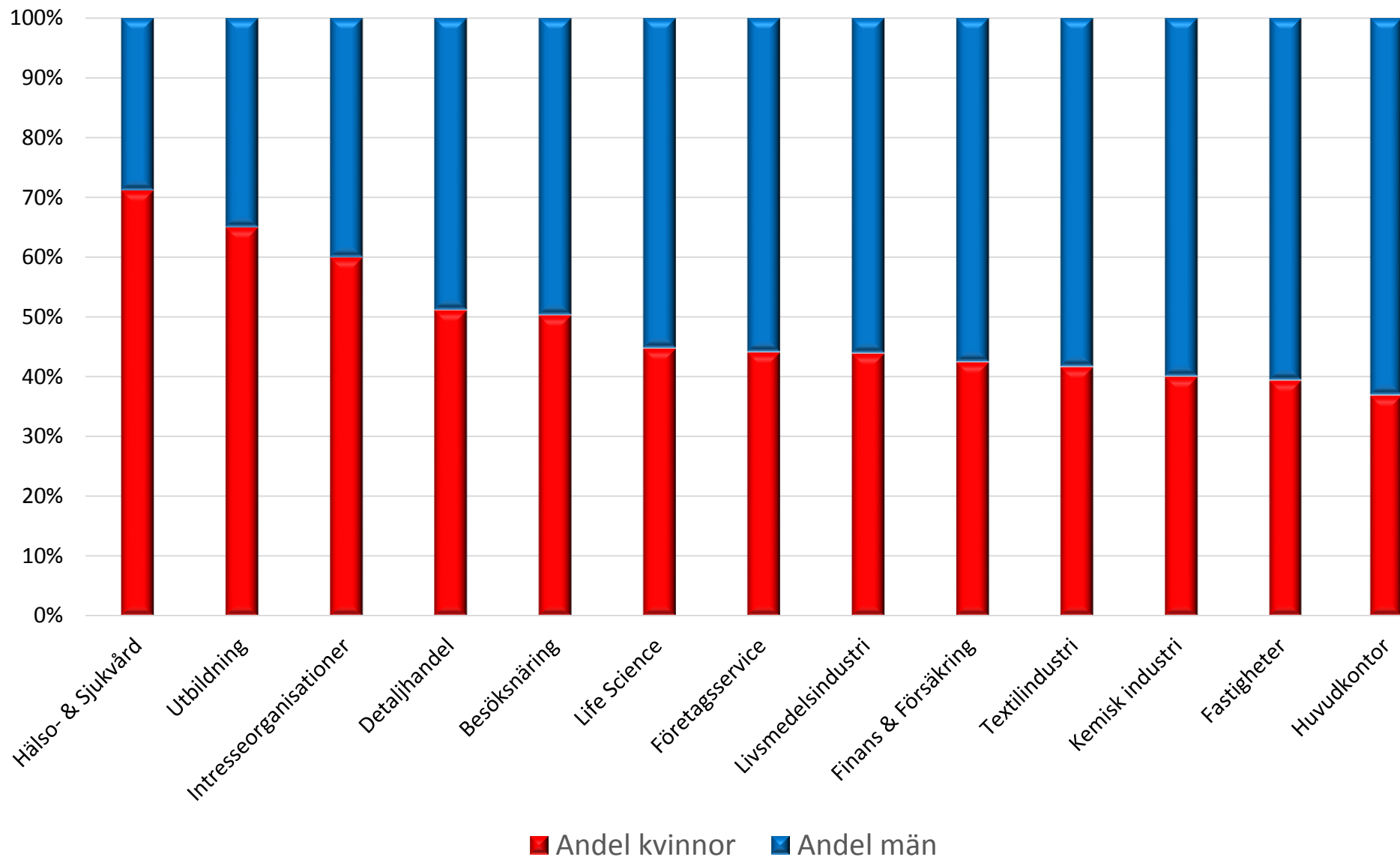
(NÄRINGSLIVET = AKTIEBOLAGEN SOM HAR ARBETSSTÄLLE I VÄSTMANLAND)

- Hela riket har fördelningen 58% män och 42% kvinnor

Andel Kvinnor och Män i näringslivet

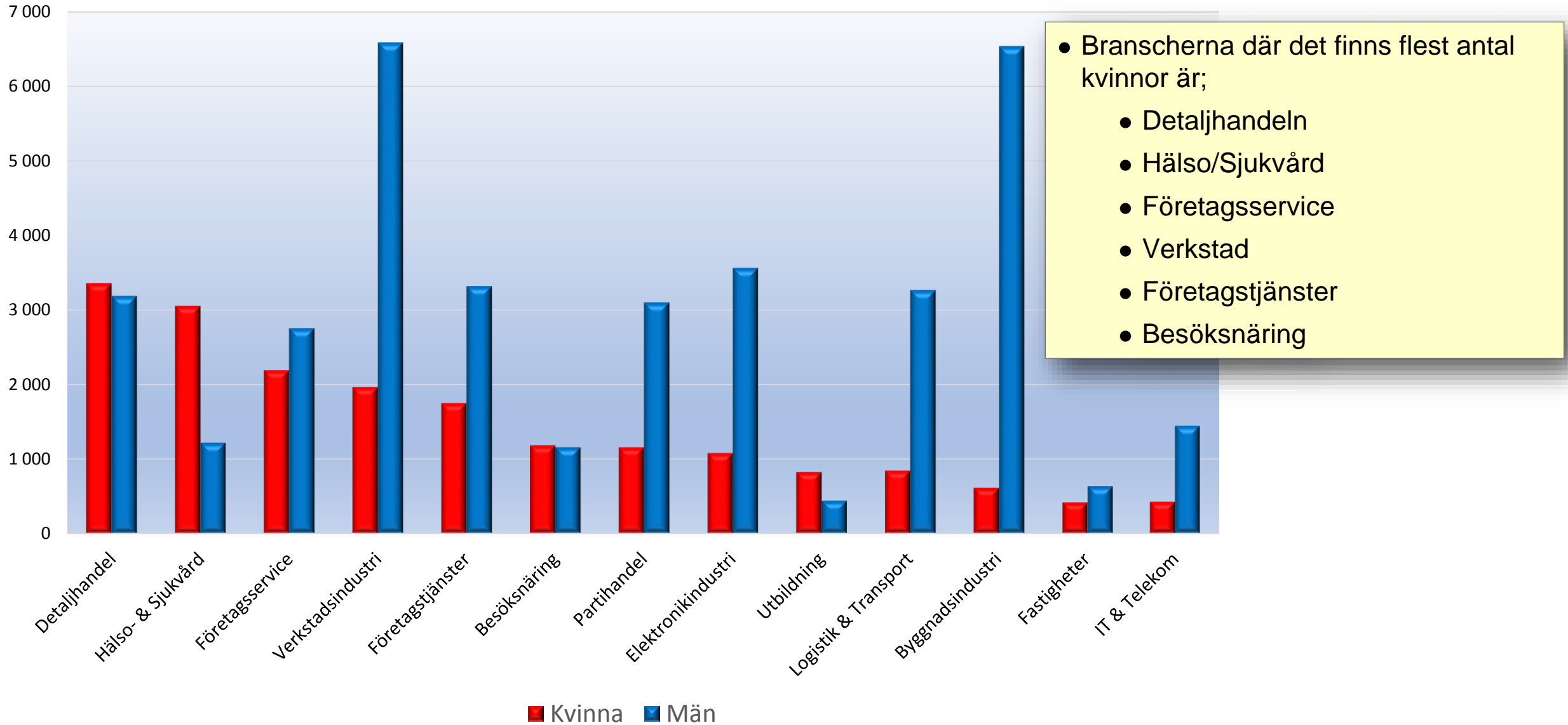

Andel Kvinnor respektive Män per bransch

- Branscherna där det finns störst andel kvinnor är;
 - Hälso/Sjukvård
 - Utbildning
 - Intresseorg. (liten bransch)
 - Detaljhandel
 - Besöksnäring
 - Life Science (liten bransch)
 - Företagsservice
- Bara 5 branscher (varav två mycket små) har fler kvinnor än män.

Antal kvinnor respektive män per bransch

KVINNA OCH MÄN I ARBETSLIVET

- 18% av företagen i Sverige leds av en kvinna – i Västmanland är det 17% (1 848 företag)
- I Sverige har de företag som leds av en kvinna 16% av de anställda – i Västmanland 16% av de anställda
- Företag som leds av en kvinna är i Västmanland något mer lönsamma än de som leds av män

